VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

75 M. 5 N. | 192 Highland Boulevard Brooklyn 7, N. Y. | 1961 M. Vasario (February) 3 D. | Telefonas: APplegate 7-7257 | KAINA 15 C.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

DR. KOSTAS JURGĖLA, Amerikos Balso lietuvių skyriaus direktorius, šią savaitę buvo atvykęs iš Washingtono pasikalbėti su Vienybės redaktorium Juozu Tysliava ryšium su Vienybės deimantine 75 metų sukaktimi, kurios minėjimas — koncertas ir banketas — balandžio 16 d. Brooklyn Academy of Music ir Granada viešbučio salėse, Brooklyne. Pasikalbėjimas, užtrukęs apie valandą laiko, buvo įregistruotas į Amerikos Balso juosteles ir vėliau bus perduotas radijo bangomis į Lietuvą. Nuotraukoje: Juozas Tysliava, dr. Kostas Jurgėla ir (prie aparato) Algis Jurgėla, Amerikos Balso lietuvių skyriaus direktoriaus sūnus.

DABAR

Juozas Tysliava

Kai mano mieli kapsai norėdavo pasityčioti iš savo kaimynų zanavykų, tai jie šitaip dainuodavo:

"Zanavyko skranda,
Po ta skranda
Blusos kanda."

Į didesnius įvykius įsistebėtlinęs pasaulis nė nepastebėjo vienos gana reikšmingos dramos, neseniai įvykusios po tarptautinio komunizmo kailiniais.

Štai iš komunistinės Albanijos su pirmuoju gaidžiu atbėga žinios, kad į Tiraną atvyko 250 komunistinės Kinijos inžinierių ir techników neseniai grįžusiems į Sovietų Sąjungą technikams pakeisti...

Vadinasi, blusa įkando meškai...

•

Tarybinė Lietuva, deja, to padaryti negali, nors J. Kaminskas šių metų Keleivio Kalendoriuje rašo, kad V. Kapsukas turėjęs daugiau drąsos negu J. Paleckis. J. Kaminskas rašo:

"... Kai iš Maskvos atvyko Vilniun visas traukinys 'draugų' rusų kandidatais į tarybines vietas, V. Kapsuko susitarimu su stoties viršininku Vilniuje Grigaliūnu, visas traukinys ir vėl buvo išsiųstas Maskvon, niekam neleidus net išlipti iš vagonų."

Neveltui, anot J. Kaminsko — Kairio, tada Vaižgantas sušukęs:

"Tokio antro žmogaus, tik ne komunisto, reikėtų dabartinei Lietuvai."

Ir dabartinei...

•

Ernestas Galvanauskas, jo paties atsiminimuose apie lietuvių sukilimą Klaipėdos krašte, labai išmintingas politikas.

Tai gerai. Bet ar išmintinga tuose DRAUGE spausdinamuose atsiminimuose pasakoti, kaip Lietuvos ministeris pirmininkas ir užsienio reikalų ministeris organizavo tą sukilimą, tai jau kita brasta.

Tai dvilypo Pilypo istorija, kuri iš dalies primena Clemenceau atsiliepimą apie Poincare ir Briand — kaip vienas viską išmanė, bet nieko nežinojo, o kitas viską žinojo, bet nieko neišmanė...

Jau, rodos, mums turėjo užtekti to, ką toks Donald Day iš Chicago Tribune, pačią pirmąją sukilimo dieną, parašė: "Vilniuje Želigovskis, Silezijoje Corfanty, Klaipėdoje Budrys..."

•

Klaipėdos sukilimo atveju save demaskuodamas, Galvanauskas, atrodo, nesitiki sulaukti Lietuvos valstybės nepriklausomybės prisikėlimo. Jeigu jis, iš tikrųjų, taip jaučiasi — apres nous le deluge, po mūsų nors ir tvanas — tai ar nebūtų buvę geriau aprašyti savo paties odisėją nuo Klaipėdos iki Madagaskaro?...

Klaipėdos krašto, kaip ir visos Lietuvos, klausimas dar nėra baigtas spręsti, ir jeigu Ernestas Galvanauskas turi tokią galvą, kaip jis šiuose savo atsiminimuose giriasi, tai jis turėtų atsiminti ne tik Budrį su Petisne, bet ir Urbšį su Ribbentropu...

"Negali žinoti, kada velnias juokiasi", anot velionio Gabrio.

(Nukelta į 4 psl.)

Šiandien bezdžionė, rytoj žmogus...

Šią savaitę Amerikos erdvių tyrinėtojai Floridoje (Cape Canaveral) paleido į erdvę vieno tono raketą, kurioje buvo 38 svarų šimpanzių veislės bezdžionė. Raketa su bezdžione iškilo apie 100 mylių į erdvę, skrido daugiau kaip 420 mylių ir parašiuto pagalba nusileido viduriniame Atlante.

O tuo tarpu laimingai grįžusi iš 420 mylių erdvės kelionės simpanzė Ham juokiasi...

Budėjantis lakūnas tuojau surado kabiną su šimpanze, kuri buvo, palyginti, geroje nuotaikoje, "šypsojosi" savo išgelbėtojui ir mielai priėmė jai pasiūlytą didelį raudoną obuolį. Pradžioje bezdžionė vis dėlto atrodė kiek pavargusi, bet vėliau gytojai pripažino ją sveikatą esant. Aplamai, šimpanzė labai draugiškai su visais sveikinosi, o vieną iš mokslininkų net apsikabino.

Šio bandymo su bezdžione tikslas yra nustatyti, ar žmogus gali ištverti tolimos erdvės kelionėse. Bandymas laikomas pavykusiu ir manoma, kad Amerikos mokslininkai netrukus paleis į erdvę raketą su žmogumi. Tam tikslui jau seniai ruošiami septyni astronautai, bet manoma, kad prieš tai, kaip jie leisis į erdves, dar bus padaryta keletas bandymų su bezdžionėmis. Be to, raketų traukiamos kabinos su astronautais bus taip įrengtos, kad jie patys galės iš nusileidžiusios kabinos išeiti.

Faktiškai, tai jau ne pirmas toks bandymais su bezdžionėmis. Pernai metais dvi žymiai mažesnės bezdžionės buvo paleistos į trumpesnę erdvės kelionę. Deja, vieną tų keturkojų erdvės pionierių netrukus po to nugaišo.

Nera abejonės, kad šie bandymai yra įžanga į tolimesnes erdvės avantiuras. Amerikos mokslininkai ruošia paleisti satelitą su žmogumi, kuris skristų aplink žemę ir radijo bei televizijos pagalba darytų pranešimus.

— Leopoldville, Kongos sostinėje, atidaryta paroda Čekoslovakijos gamybos ginklų, kuriuos Jungtinės Arabų Respublikos valdžia siuntė Lumumbos šalininkams.

— Santa Maria, portugalų keleivinis laivas, kurį pagrobė portugalų sukilėlių vadas Galvao, šiuo metu yra vieno Brazilijos uosto (Recife) vandenyse.

— Prezidentas Kennedy antroje savo spaudos konferencijoje pareiškė, kad Amerikos pozicija pasaulinės politikos krizės atžvilgiu esanti blogesnė, nekaip praeitų metų pabaigoje.

Amerikos rytinių pakraščių gyventojai neatsimena tokios šaltos žiemos, kaip šių metų žiema su savo nuolatiniu šalčiu ir pusnimis. Nenuostabu, kad sniegui perilgai užsibuvus, net senoviškos žiemos susisiekimo priemonės sugrįžo į madą...

Lietuviai Kalifornijoj

Vladas Bakūnas

L. Briedžio nuotrauka

Los Angeles lietuvių namų administracijos didžiausiąją naštos dalį pasiėmusieji: direktorių tarybos pirmininkas Jonas Uždavinys ir sekretorius (stovi) Juozas Andrius - mokslininkas, Lietuvos Žemėlapio autorius, Lietuvos kariuomenės pulk. ltn., paskutiniame namų b-vės susirinkime.

Los Angeles BALFo skyriaus praėjusių apyskaitinių metų duomenimis, Los Angeles ir apylinkių lietuviai tais metais į Lietuvą ir Sibirą pasiuntė arti 600 siuntinių, kurių vertė, pagal persiuntimo dokumentus, siekia 25,000 dolerių. Vien šiame BALFo skyriuje įregistruotų siuntinių yra 540, vertės sumai 21,000 dolerių. Turima galvoje, kad yra nemaža tokių atsitikimų, kai Lietuvon ar Sibiran siunčiamieji siuntiniai BALFe neįregistruojami ir kad tokių siuntinių kalbamais apyskaitiniais metais reikia skaityti mažių mažiausia 60, jei ne daugiau.

Praėjusį sekmadienį, sausio 29, įvykusiame BALFo skyriaus metiniame susirinkime, revizijos komisijos akte, buvo paskelbta, kad skyrius tais metais turėjo 1,595.49 dol. pajamų, iš kurių 1,250 dol. pasiųsta centrui, ir 1,370.82 dol. išlaidų (čia įskaityta ir centrui persiųstoji 1,250 dol. suma).

Susirinkime išrinkta nauja skyriaus valdyba: pirmininku — Vl. Pažiūra, sekretorium — St. Šakienė, iždininku — P. Raulinaitienė, nariais V. Kazlauskas, Ąžuolaitienė, Gliaudys, Medziukas, Motiejūnas. Revizijos komisijon perrinkti praėjusių metų komisijos nariai: Vl. Bakūnas pirmininku, M. Gliaudienė sekret. ir J. Truškauskas nariu — apyskaitininku.

Diskusijose dėl atskaitomybės aukų lapais buvo pasisakyta, kad aukų lapai turėtų būti numeruoti, antspauduoti ir skyriaus pareigūnų parašais patikrinti, nes, kaip V. Kazlauskas pareiškė, buvę atsitikimų, kad kai kurie aukotojai gilinęsi netik į tokias smulkmenas. Revizijos komisija nėra radusi jokių neališkumų rinkliavoje aukų lapais, išskyrus vienintelį kurį apbūdino buv. pirm. A. Dabšys, — negrįžusį vieną aukų lapą, vardintą Alfonso Latvėno (čia žinomo Dirvos "vėliavanešio" — tautininkų vietinio skyriaus "prezidento" — prieš porą metų) vardu. Šiame susirinkime tas lapas buvo paskelbtas grįžusiu ir parodytas be jokių aukų įnašo — tuščias atsižvelgiant į tai, kad pilnas ar tuščias tas lapas turėjo būti grąžintas jau praėjusių metų visuotinam susirinkimui. Niekam čia nuostolio nėra (išskyrus BALFą), bet tai paryškina vietinių tautininkų bendradarbiavimą net ir tokioje srityje, kaip vargstančio lietuvio šalpa ... Sibire... pavergtoje Lietuvoje... kituose kraštuose...

Dr. P. V. Raulinaitis susirinkime davė visai praktiškų pasiūlymų, kaip suaktyvinti ir praplėsti BALFo pajamų šaltinius centre ir čia pat vietoje. Kiek tai liečia Los Angeles skyrių, jis siūlė, kad naujoji valdyba kreiptųsi į lietuviškosios parapijos kleboną su prašymu kad jis vieną kartą metuose, didesnių tautinių ar religinių švenčių proga, paskelbtų BALFo diena ir visas tos dienos bėgyje gautas aukas pervestų BALFui. Buvo pasiūlyta net ir visai apčiuopiamos datos: Kristaus karaliaus šventė, šv. Kazimiero minėjimas ir kt. Susirinkimas dr. P. V. Raulinaičio pasiūlymui labai gyvai pritarė ir įpareigojo naują valdybą su parapijos kelbonu "pasiderėti"... ta kryptimi.

Įspudžių iš X-jo BALFo jubiliejinio seimo papasakojo skyriaus atstovai A. Devenienė ir Vl. Bakūnas.

•

Los Angeles lietuvių skautų tėvų komitetas surengė tokius skautų baliaus vardu sausio 28 d. Larchmond salėje, kuris sutraukė tiek daug publikos, kad ji ten nebesutilpo ir šokiai pasidarė beveik neįmanomi... Tai, be abejo, reprezentuoja gerą lietuvių skautų ir jų tėvų komiteto vardą. Šią salę surado labai energinga jaunosios kartos veikėja Dalia Karaliūtė.

•

Komentarų susilaukė čia kolegos J. Antanaičio pasikalbėjimas su inž. P. J. Žiūriu. Bendrai inž. P. J. Žiūrio pareiškimai lietuviškajai spaudai ir pasireiškimai lietuvių visuomenėje nuo senų laikų buvo vertinami kaip labai teigiamu ir pozityviu įnašu bendron, lietuvybės išlaikymo, veiklon. Daugiausia čia vertinamas inž. P. J. Žiūrio pareiškimas (J. Antanaičiui), kad . "lietuviškoji spauda turi išsimokslinusius redaktorius, baigusius universitetus, deja savo redagavimu kartais pasirodančius besant "kaimo bernais." Nereikia gilintis į smulkmenas, kad suradus tokį kaimo, berną, dabar redaktorių, paties inž. P. J. Žiūrio pašonėje... Kaimo berno vardas būtų gal net perdaug garbingas.

PRIMENAME, KAD iki Š. M. VASARIO 10 D. kiekvienas skaitytojas dar gali užprenumeruoti VIENYBĘ 1961 metams savo draugui ar artimąjam UŽ DU DOLERIUS.

L. Briedžio nuotrauka

Po lietuvių namų akcininkų susirinkimo, svetainėje buvo "subuvimas" net su įžangos prizo laimėjimu. Tokį buvo paruošusi viena veikliausių lietuvių namų organizatorių - Marija Aftukienė. Prizas atiteko lietuvių demokratų Kalifornijoje organizatoriui Valentinui Saladžiui, kurį nuotraukoje matome su draugais ir svečiais lietuvių namų svetainėje. Iš k. į d. sėdi: J. Aftukas, viešnia iš Rytų M. Totoraitė-Cohn V. Saladžius, Liet. Namų b-vės direktorių tarybos pirm. J. Uždavinys, M. Aftukienė, M. Kraftas. Stovi iš k. į d.: J. Jasilionis, O. Deveikienė, Vl. Bakūnas, S. Deveikis, Ad. Gindulis, P. Zaronskis — visi vienybiečiai.

Vasario 16 minėjimas

New Britain, Conn.—Lietuvos Nepriklausomybės 43 metų sukaktis jau čia pat. Ar visi New Britaino ir apylinkės lietuviai esame pasiruošę sutikti Vasario 16 minėjimą, kuris įvyksta vasario 16, sekmadieni, 4 v. p.p. Lietuvių klubo salėje, 354 Park gatvė.

Nuo pat pirmųjų Vasario 16 tradicinės šventės minėjimo metų, N. B. lietuviai nėra apsilenkę su šia pareiga. Ir šį kartą yra pakviestas kalbėtojas, be to, bus ir meninių pamarginimų, kuriuos atliks atvykę iš kitų miestų meno megėjai. Vasario 16 minėjimo rengimo komisija nuoširdžiai kviečia vietos ir apylinkes lietuvius gausiai dalyvauti. Mes esame iš Lietuvos, daugelis mūsų esame ten gimę ir augę, todėl mūsų pareiga susirinki bent vieną kartą metuose bendroje sueigoje ir padaryti apžvalgą, apkalbant sunkią lietuvos padėtį po svetimos valstybės jungu: Susirinkę, pareiškime savo brangiai tėvynei broliška meilę. Prisiminkime savo brolius ir seseris, reikšdami jiems užuojauta. Tegu Lietuva žino, kad mes nepamirštame savo tėvynės kad mes trokštame jai laisvės ir reikalaujame, kad priešas pasitrauktų. Negalime pamiršti ir tų lietuvių, kurie yra išblaškyti po visą Rusiją, Sibirą ir kitur.

Taigi šį vasario 19 popietį tegul nė vienas lietuvis, senas ar jaunas, nelieka namie. Visi privalome dalyvauti Vasario 16 sukakties minėjime.

Pranas Naunčikas

Advokatas E. Lopatto paskirtas teisėju

Wilkes — Barre, Pa. — 1961 metų pradžioje Pennsylvanijos gubernatorius David L. Lawrence paskyrė advokatą Edward W. Lopatto Luzerne apskrities Orphans Court teismo teisėju. Jis išbaigs mirusio teisėjo Paul Selecky neišbaigtą terminą, kurs tęsis iki 1962 metų sausio 1 dienos. Beje, teisėjas Lopatto jau pasiskelbė, kad jis kandidatuos pilnam dešimties metų terminui.

Net vietiniai angliškieji dienraščiai pažymėjo, kad Lopatto yra pirmasis lietuvių tautybės advokatas pasiekęs Luzerne apskrities teisėjo vietą, o gal būt ir visoje Pennsylvanijos valstybėje. Kitos tautinės grupės, kaip lenkų, slovakų, italų, velšų, airių tuo galėjo pasididžiuoti daug anksčiau.

Teisėjas E. W. Lopatto yra palyginti dar jaunas, bet jį gerai žino ir lietuviai ir kitataučiai. Jis yra gyvai įsijungęs į lietuvių judėjimą ir veiklą, jis taip pat yra aktyvus Luzerne apskrities visuomeninėje ir politinėje veikloje.

Teisėjas yra sūnus mirusio įžymaus lietuvių veikėjo, buvusio ilgamečio LRKSA ir SLA legalaus patarėjo Jono S. ir Marijonos (Skritulskytės) Lopattų. Edwardas yra gimęs 1918 m. spalio 29 d. Wilkes — Barre, čia išėjęs pradinius ir aukštesnius mokslus. Toliau jis mokėsi Wyoming seminarijoj, Pennsylvania universitete baigė teisių fakultetą. Antrojo pasaulinio karo metu jis tarnavo JAV oro laivyne kaip kapitonas.

1959 metų rudenį jis buvo išrinktas keturių metų terminui Luzerne apskrities Register of Wills ofiso viršininku, bet paskyrus jį teisėju iš tos

Teisėjas Edward W. Lopatto yra sukūręs gražią šeimą — penkių sūnų ir keturių dukterų tėvas.

M. Z.

LIETUVIU VADOVAUJAMA ISTEIGTA 1924 M.

Schuyler Savings & Loan

ASSOCIATION OF KEARNY, NEW JERSEY

Nuo 1960 m. liepos 1 d. už sutaupas moka

4%

Be to, duoda paskolas namams, išrašo pašto perlaidas (money orderius), taupo pinigus Kalėdų šventems (x-mas Club), skolina pinigus taupytojams, priima mokestį už elektrą ir gazą.

Federal Savings and Loan Corporation narys

Julius Paknis, Prezidentas Petras Velevas, Sekretorius

Juozas Belza, iždininkas

- Iškirpk šią atkarpą ir siųsk -

SCHUYLER SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

24 Davis Ave., Kearny, N. J.

NORI PIRKTI AR PARDUOTI NAMUS—TAIP PAT APDRAUDŲ REIKALAIS KREIPKIS Į

AMERICAN HOME REALTY

84-14 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y. — (Forest Parkway stotis)

Tel. Hickory 1-5220

Advokatas William J. Drake
Licensed Real Estate Brokeris

Pagalvok apie savo ateitį — ieškok tinkamą namą savo šeimai ir sau. Neatidėliok, bet ieškok, ir kreipkis į

AMERICAN HOME REALTY

Šiai firmai vadovauja biznyje patyręs advokatas WILLIAM J. DRAKE. Jis gerai apylinkę pažįsta, nes čia buvo kandidatu į Kongresą. LIETUVIAMS SPECIALUS PATARNAVIMAS. Šioje firmoje apdrausk savo namus, baldus nuo gaisro. Apdrausk nelaimingus atsitikimus prie savo nuosavybės. Nė per vieną kitą greičiau nuosavybę neparduosi. Niekas kitas Tau nesuras tinkamesnių namų.

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Donatas Bielskus

Slove poetui ir leidejams

Vytauto Mačernio pilnas pomirtinis poezijos rinkinys netrukus apleis M. Morkūno spaustuvę Chicagoje. Spausdinimo išlaidas apmokėjo dr. Albinas Šmulkštys. Leidinio redaktorius — Kazys Bradūnas.

1944 metais miręs poetas, Šmulkščio, Bradūno, Nykos bei Nagio kartos žmogus, įnešė tiek naujos šviesos į lietuvių lyriką, kad bent dvi organizacijos varžosi dėl garbės būti tos išleistos knygos leidėjomis. Šią vasarą įsisteigęs Fronto bičiulių fondas jau buvo paskelbęs Mačernio knygą pirmuoju savo leidiniu. Pagal paskutiniuosius skelbimus bičiuliai tebūsią platintojais.

Į Mačernio leidėjus pretenduoja ir Ateities leidykla, praėjusiais metais išleidusi net tris knygas. Girdi, Mačernis nebuvęs frontininku, o tik ateitininku...

Argumentai ir interesai prieš milijono fonda

Ilinojaus prerijose gyvenąs filantropas dr. Antanas Razma Drauge išspausdino straipsnį apie milijono dolerių procentus lietuviškiesiems reikalams.

Nors vos prieš kelis mėnesius panašios, kiek mažesnės apimties, mintys buvo svarstomos Lietuvių Bendruomenės tarybos sesijoje Chicagoje ir galų gale tyliai nustumtos į šalutinius bėgius, tačiau Razmos planai sukėlė nelauktų vėjų. Ir Bendruomenės sesijoje, ir Razmos atveju labiausiai sujudo Kultūros Fondas. KF valdybos narys Edv. Šulaitis net keliuose laikraščiuose sumalė Razmos fondą.

Tuo pačiu metu KF pasiskardeno spaudoje penkmečio apyskaitomis, kurios tačiau įrodė KF nepajėgumą finansų telkime. Tarp kita ko, nuo LB suvažiavimo praėjusį rudėnį pinigų telkimas išimtas iš KF darbų sąrašo. Pažymėtina, kad nors dr. Razma priklauso organizacijai su savu fonduku, jis pasisako už bendrinį fondą.

Šis sujudimas yra neabejotinas paskatinimas Bendruomenei paskubėti su Geležiniu Fondu. Pagal jį kiekvienas LB narys, atseit, kiekvienas lietuvis, galėtų iškart sumokėti solidarumo mokestį už visą savo gyvenimą, įnešdamas 100 dolerių. Naudojami būtų tik procentai. Išjudinti Geležinį Fondą reikalauja ir taktinis motyvas: šiemet LB rinkiminiai metai. Fondas pakeltų prestižą ir balsuotojų skaičių.

Be garbingo komiteto

Konsulo pasiūlymas ruošti Lietuvos paviljoną 1961 metų tarptautinėje mugėje apėjo pagrindines Chicagos organizacijas ir pagaliau buvo nukreiptas pas inžinierius. Susirinkime pas kons. dr. Daužvardį Inž. S-gos pirmininkas Lapatinskas sutiko imtis paviljono organizavimo. Lietuviškiesiems susirinkimams neįprasta buvo daugumos nuomonė, kad rengėjas turįs turėti laisvas rankas nuo garbės, patariamojo ar dar kitu vardu vadinamo dvasinės globos komiteto. Jei komitetai reikalingi, tai tik lėšų telkimui.

Naujojo rengėjo informacijai susirinkusieji oriai išdėstė 1960 paviljono nuodėmes propagandai ir lietuviškumui. Esą jis buvęs taikytas tik amerikiečių šviesuomenei. Lyg minia turėtų daugiau įtakos į krašto ir vyriausybės nusistatymą Lietuvos klausimu, o ne šviesuomenė. Pernykščias dail. A. Valeškos įrengtas paviljonas gavo du atžymėjimus (tik Federalinė Vokietija gavo vienu daugiau).

Lituanistika ir estetinis ugdymas

Pokalėdinėmis savaitėmis septynios Chicagos lituanistinės mokyklos tėvams ir visuomenei pristatė savo šventadieniškąjį fasadą. Septyniose vaikų eglutėse: žvakutės, gyvuliukai ir Tėvynė. Tėvynė daugkur buvo ta pati, kaip ir Juodytės plokštelėse, gal tik mažiau slaviška.

Beje, ir besišypsą ponai mokytojai: vienur tik kelioms akimirkoms scenoje, kitur svarbiausiose vaikiškų vaidinimų rolėse. Galimi du vertinimo atžvilgiai: kiek mokytojai išmokė vaikus taisyklingo lietuvių kalbos tarimo ir kiek turėjo skonio parinkdami programėles. Gi pasirinkimo galimybės mažos: vos keliolika vaidinimėlių ir tie patys nepataisomai mėgėjiški. Šiais atžvilgiais vertinant šiek tiek išsiskyrė vakarinės Chicagos šeštadieninė mokykla.

Paskutinis bendrinis veiksnys

Lietuvybės filantropas Juozas Bačiūnas — Bachunas iš kelionės po Vokietiją parsivežė naujų minčių apie Vasario 16 gimnazijos likimą. Gimnazija stovinti prieš dilemą: statyti priestatą klasėms (vokiečių valdžia jau davusi vieną šimtą tūkstančių DM ir pažadėjusi dar antra tiek), arba likviduoti, pasitenkinant bendrabučiu, kurį dar reikėtų suorganizuoti.

Tų minčių klausėsi beveik šimtas čikagiškių. Bendrabučio plano įkvėpėjais yra keliautojo asmeniniai įspūdžiai, jį Vokietijoje globojusiųjų užuominos ir įtaigojimai ir vysk. V. Brizgys, tautinio įsiliejimo, susiliejimo ir nusiliejimo skatintojas (plg. Vienybės 1960 m. 12 nr.).

Buvę gimnazijos mokiniai, kurių buvo apie 10, ir kiti dar neseniai atvykę iš Europos ragino tatyti klases, nes bendrabučio planas ir argumentai už jį labiau tinką Amerikos, bet ne Europos sąlygoms. Be populiarių planų Chicagoje atkurti Švėkšną ar Pilviškius, jau bandoma ir Europos reikalus matuoti amerikietiškais masteliais. Nežiūrint nuomonių įvairumo nebūtų nuostabu, jei tas pats Bačiūnas pats vienas pastatytų dalį klasių. Salyga, kad vienas kitas mokytojas iš Amerikos sutiktų nors metams kitiems atsisakyti aukščiausiojo lygio pasaulyje ir vyktų gimnazijon mokytojauti.

•

A. Gulbinsko organizatoriškai tikslingos kalbos, buv. Vasario 16 mokytojos A. Grinienės jautrumas, buvusiųjų mokinių entuziazmas ir vyresniųjų ašarotos akys išreiškia tikėjimą, kad gimnazija tebėra paskutinis bendras veiksnys tremtyje.

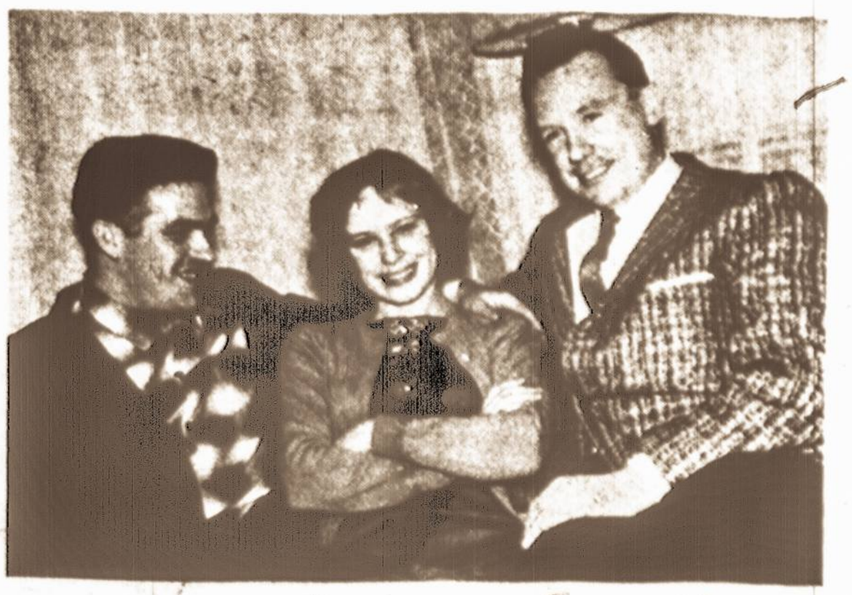

E. Šulaičio nuotr.

Raminta Rudaitytė, prieš kelias savaites, atvykusi iš Kauno į Chicagą, Cicero lietuvių tarpe. Kairėje - J. Linartas, dešinėje - J. Šarauskas.

E. Šulaičio nuotrauka

Racine, Wis. lietuvių moterų kvartetas dainuoja Cicero, Ill. lietuvių kolonijos lietuviams.

Z. Degučio nuotrauka

Chicagos liet. sporto veikėjų būrelis ir Lietuvos konsulas Chicagoje stebi vienas krepšinio varžybas. Sėdi (iš kairės): Z. Žiupsnys, V. Adamkavičius, P. Petrutis, E. Šulaitis, dr. P. Daužvardis.

CHICAGOS SPORTO ŽINIOS

Neries krepšinio komanda, sausio 22 d. nugalėjusi Broncos penketuką 108:44, Marquette parko krepšinio pirmenybių National divizijoje atsistojo II-je vietoje. Kita lietuvių komanda — Aras dabar stovi II vietoje American divizijoje. Iš viso jau sužaista po 5 rungtynes. Kiekvieną žaidimo dieną čia yra renkama po geriausią žaidėją (iš visų 12 pirmenybėse dalyvaujančių komandų). Du kartus tokį "Player of the Week" titulą gavo Neries žaidėjai: A. Varnas ir D. Potuznik.

•

Lituanicos futbolininkai, žaidžiantieji Indoor Soccer pirmenybėse iš 3 rungtynių jau turi 3 taškus (1 laim., 1 pralaim. 1 lyg.). Sausio 22 d. lietuviai įveikė vieną iš stipresniųjų Chicagos komandų — vokiečių Schwaben vienetą 3:1. Lietuvių naudai 2 įvarčius pelnė A. Damušis ir H. Jenigas (vieną). Lietuviai žaidžia kiekvieną sekmadienį po pietų Chicago Avenue Armory patalpose, 234 E. Chicago Ave. Komanda čia turi ne 11, bet 7 žaidėjus ir vienos rungtynes tęsiasi ne 90, bet 20 minučių.

•

Neries sporto klubas savo 5 metų gyvavimo sukakčiai atžymėti žada išleisti spaustuvėje spausdintą leidinį, kuriame vaizdais ir žodžiai bus atžymėta šio klubo veikla.

•

Rimas Vaičaitis, naujai iš Lietuvos atvykęs jaunuolis, vis pasižymi ėjimo sporte. Jis neseniai Chicago Universiteto halės patalpose įvykusiose 1 mylios ėjimo varžybose užėmė I vietą. Vaičaitis į sportą žiūri gana rimtai ir žinovai teigia, jog jis gali išsimušti į šios sporto šakos viršūnes.

•

Chicagos Aro krepšininkai dalyvavo Clevelando Žaibo 10 metų sukakties minėjime ir ta proga sausio 22 d. žaidė krepšinio rungtynes su žaibiečiais. Aras pralaimėjo 3 taškų skirtumu — 62:65. E. Š.

FLORIDOS GUBERNATORIUS VASARIO 16 PROGA

Officially and personally it is a pleasure for me to issue this statement congratulating and commending the Lithuanian American Council of Miami on the occasion of the Forty-third Commemoration of Lithuanian Independence Day.

In Florida, as in all America, our Lithuanian citizens have an especial pride in their heritage and a great appreciation and understanding of the privileges and responsibilities of citizenship. They are good citizens, and we are proud of them, and proud to join in their commemoration of the Independence Day of their homeland.

FARRIS BRYANT
Governor

•

Miami, Florida — Vasario 16 minėjimas, kuri ruošia A. L. T. Miamio skyrius, įvyks šių metų vas. 12 d. 2 val. po pietų, Miamio Lietuvių Klubo svetainėje, 3655 N. W. 34th St.

Joseph Andrusis TRAVEL BUREAU

87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, 21, N. Y.

Telefonas
VI 7-4477

BILIETAI PARDUODAMI
visomis susisiekimo priemonėmis
į visas pasaulio vietas

PERKANT - PARDUODANT NAMUS AR IŠNUOMOJANT BŪTUS, APDRAUDOS, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiais kitais reikalais, kreipkitės

HAVEN REALTY & INSURANCE

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y. TEL. VIRGINIA 7-4477
Kasdien nuo 9 val. r. iki 9 v. v. Sekm. nuo 1 v. p. p. iki 5 v. v.

Didžiausia paminklų gamybos įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
Prezidentas
3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Šv. Kazimiero kapų)

Telefonas: BEdarcrest 3-6335
KALBA LIETUVIŠKAI

VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7257

DEIMANTINĖS VIENYBĖS BELAUKIANT

Žmogus, sulaukęs 75 metų, linkęs galvoti apie mirtį, bet laikraštis kaip Vienybė temiršta kai netenka rašytojų ir skaitytojų. Esame raštingi, todėl rašytojų gal vis dar bus, bet skaitytojų — "Ei, man čia skauda!" Shakespearo Hamletas sušunka.

Brolį Abelį užmušęs Kainas išsisukinėjo: "Ar aš brolio sargas?" Amerikos lietuvis išsisukinėti negali: jis yra savo spaudos sargas! Be to, draudžia mūsų protėvių tradicija: už laisvę galvą padėjęs Margeris, už tėvynę žuvusi Gražina. . . Jei tavo kaimynas lietuvis lietuviškos spaudos neskaito, tu negali kainiškai tarti: "Ar tai mano reikalas?"

Brolau ir sesuo! Čia tavo dvasios reikalas, nes tautos laisvė ir tautinis susipratimas buvo tavo tėvų, jų tėvų ir jų tėvų tėvų reikalas. O ir Pasaulio Kūrėjas, Mozės lūpomis, įsakė: "Tėvus gerbk!"

Septyniasdešimt penkis metus ėjusi Vienybė 75 trimitais trimituoja: "Lietuviais esame gimę, lietuviais norime ir būt!" Apsvarstyk 75 kartus pirma negu atsisakysi lietuvišką laikraštį prenumeruoti! Spauda mums yra gyvybės šaltinis. Ji aukso obuolys. Ji kuria legenda, o mes esame tos legendos žygininkai. Ordenų ir medalių niekas už tai krūtinei nesegs, pensijų neskirs, bet Šv. Raštas sako: "Žmogus ne viena duona gyvas." Tauta be dvasios — ne tauta, bet groblai, sako poetas Mickevičius.

Lietuva, Tėvynė mūsų!

Amerika, mūsų pilietybės Tėvynė!

Abejoms — mūsų dvasinė kūryba ir ištikimybė amžina!

Mano tėvas J. O. Širvydas paruošė 25 metų Vienybės jubiliejinį leidinį. Aš rašiau 50 jubiliejui ir dabar rašau 75 metų sukakties numeriui. Tikiu, mano sūnus, Viktoras ar Jonas, rašys Vienybės 100 metų jubiliejaus numeriui! Gal tada Vienybę leis ir redaguos Juozo Tysliavos sūnus.

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

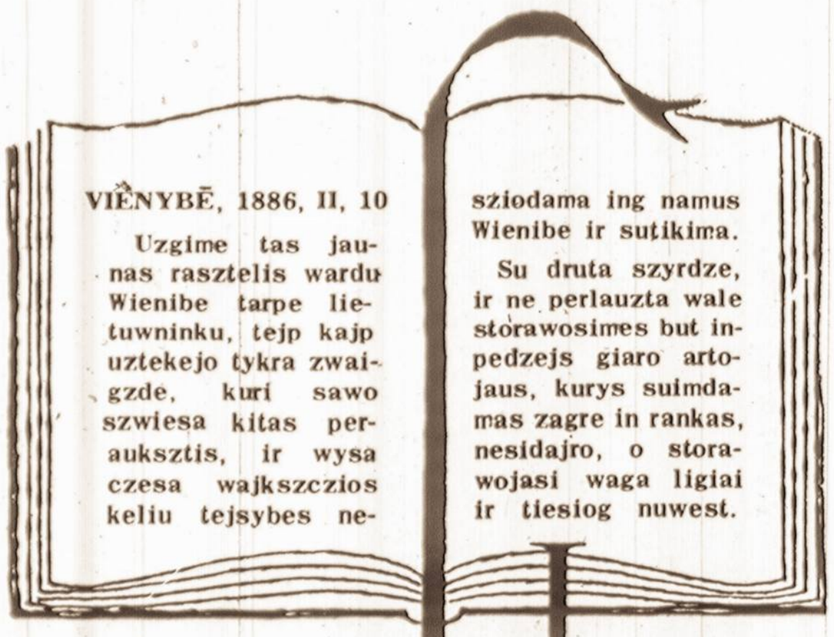

VIENYBĖ, 1886, II, 10

Uzgime tas jaunas rasztelis wardu Wienibe tarpe lietuwninku, tejp kajp uztekejo tykra zwaigzde, kuri sawo szwiesa kitas peraukszti, ir wysa czesa wajkszczios keliu tejsybes nesziodama ing namus Wienibe ir sutikima.

Su druta szyrdze, ir ne perlauzta wale storawosimes but inpedzejs giaro artojaus, kurys suimdamas zagre in rankas, nesidajro, o storawojasi waga ligiai ir tiesiog nuwest.

DEIMANTINIO FONDO RĖMĖJAI

Jonas Kulis Chicago, Ill.	$100.00
A. Batalienė New York, N. Y.	100.00
Dr. M. Slapšys Washington, D. C.	25.00
J. Kliukinskas Stamford, Conn.	10.00
U. Bacevičienė Brooklyn, N. Y.	10.00
J. Daniliauskas Stamford, Conn.	10.00
J. Andrius Brooklyn, N. Y.	10.00
J. Valiušaitis Stamford, Conn.	10.00
B. Novickienė Ozone Park, N. Y.	10.00

Iš praeities

Tavo sūnus...

Iszgirdau siename hotelie mus lietuwiszka sznekta, mysliju, ar uzejtie ar ne, ale we, szirdis neatlejdzie kad neatlankit sawo broliu, o po szentaj tejsibej norejau koki stykla alaus iszsigiart. Sztaj inejnu, o cze broliu apie desetkas terp kuriu buwo dydesne puse pazystamu. Pasyswejkinau su wysajs, o tie tuojaus pasisodino mane ir klause, kada isz namu ir kur važiuoju. O asz pasakiau, kad atważiawau jus aplankit, dasižinot kas pas jus girdet. O tie wysy man atsakie, kad wyskas giaraj ir pinigu kajp szukiu.

VIENYBĖ, 1886 M.

Dabar

(Atkelta iš 1 psl.)

JUOZAS TYSLIAVA

Naujai išėjusiame Lietuvių Enciklopedijos tome (XXII) įsidėmėtina J. Brazaičio pastaba apie Lietuvos partizanus ir jų veiklos finalą antrosios bolševikų okupacijos metais. Rašinys baigiamas šiais žodžiais:

"...Vakarų oficialios institucijos neatsiliepė į šauksmą. Nebuvo atsakymo iš popiežiaus. Nebuvo laiškas pateiktas vad. Kersteno komitetui ir dėl to nebuvo įtrauktas į kongreso tyrinėjimų protokolus. Nebuvo kovojančios Lietuvos medžiaga paversta oficialiu dokumentu, kuris liudytų Lietuvoje kilus pasipriešinimą prieš sovietinį žmogaus pavergimą anksčiau ir trukus ilgiau nei sukilimai rytų Vokietijoje, Lenkijoje, Vengrijoje. Lietuvos p. kovos nebuvo dėl to pastebėtos nė tarptautiniame forume, Jungtinėse Tautose, šalia kovojančios rytų Europos kitų tautų. Lietuvos partizanai paliko tyloje."

•

Tai šventa tiesa. "Lietuvos partizanai paliko tyloje." Už tai mes, nepasidalindami paskutiniais Lietuvos nepriklausomybės likučių trupiniais, gana ilgai triukšmavome.

Ir tebetriukšmaujame. Pasitraukę iš bendro Lietuvos vadavimo darbo, mes organizuojame savo atskirus frontus, atskiras talkas...

O ką jau bekalbėti apie dešimtmetį trukusį triukšmą dėl Lietuvos diplomatijos šefo "teisinės padėties"...

Patys būdami dideli tarpusavio kovų partizanai, mes neturėjome laiko rūpintis Lietuvos partizanais, kovojančiais su okupantu.

Šių poros faktų akivaizdoje, man rodos, J. Brazaičiui turėtų būti aišku, kodėl "nebuvo atsakymo iš popiežiaus".

Taip, net iš popiežiaus.

•

Atsimenate, prieš Kalėdas buvo atvykę vienuolika turistų iš Lietuvos. Jų tarpe pora rašytojų — M. Sluckis ir Alf. Bieliauskas.

Dabar M. Sluckis LITERATŪROS IR MENO savaitraštyje rašo savo įspūdžius iš Amerikos. Autorius tyčiojasi iš amerikiečių. Girdi, —

"...Amerikiečiams šitas sniegas nukrito kaip... sniegas ant galvos. Nedirbo fabrikai, neveikė mokyklos, sustojo transportas. Net žmonių aukų būta... Tūkstančiai lengvų mašinų įstrigo pusnyne ir kupsojo lyg kokie mamutų palikuoniai."

Anot Sluckio, patys amerikiečiai prisipažįsta, kad jie išlepę. Be to, jis skaitęs "žinomo amerikiečio publicisto straipsnį", kur sakoma, kad "tai kažkas panašaus į energijos išsekimą."

Ir aš manau, kad amerikietis yra išlepęs: iškrito keletas colių sniego, ir išsižergė kaip nekaustytas arklys ant ledo... Bet šia proga rašytojui Sluckiui, kaip "didžiosios tėvynės" piliečiui, aš patarčiau prisiminti Sovietų Sąjungos karą su Suomija...

Kiek tada Suomijoje buvo rasta rusų su nušalusiomis nosimis ir ausimis? Tų pačių rusų, kurie giriasi sušaldę Napoleono ir Hitlerio legionus.

•

Kadais dadaistai – tokia poetų grupė Prancūzijoje – gyrėsi išradę naują būdą poezijai kurti.

Iš tikrųjų, tas būdas labai paprastas. Betkas gali juo pasinaudoti. Net ir toks, kuris nemoka rašyti.

Pavyzdžiui, paimkite laikraštį, išsikirpkite jo vedamąjį, sukarpykite jį atskiromis eilutėmis, supilkite jas į skrybėlę, išmaišykite ir paskui, vieną po kitos, dėstykite ant popierio.

Andai aš pats pabandžiau ir, kaip tuojau matysite, išėjo neblogas dadaistiškas eilėraštis. Jo antraštė, kaip ir paties vedamojo,

"Slinkimas į pakalnę" –

Slinkimas į pakalnę visad pavojingas
Slinkimą į pakalnę visi pastebime
Ar galima tokį slinkimą sulaikyti
Kada šimtai į tą pakalnę traukia
Slinkimą į pakalnę sulaikysime
Slinkimą į pakalnę sulaikysime
Mes į pakalnę neslenkam
Mes slenkam į pakalnę
Kad ton pakalnėn nepradėtume patys griūti
Tokiu keliu einant tik į pakalnę skubinamasi
Tą slinkimą pakalnėn sulaikysime

Matote, kaip vieno mūsų laikraščio redaktoriaus dėka, galima pasidaryti dadaistu. Pamėginkite patys.

Mums rašo:

Pranės Lapienės keli žodžiai Vienybėje dėl prof. S. Kairio nelaimės sujaudino mane iki ašarų. Šios nuoširdžios lietuvaitės žodžiai galėjo sujaudinti net ir ledinę žmogaus širdį.

Sudarykime prof. Kairio šelpti fondą. Aš tuo tarpu siunčiu 25 dol., vėliau pasižadu prisiųsti daugiau. Mes negalime pamiršti mūsų atgimusios valstybės pionierių, tebedirbančių savo tautos gerovei net gilios senatvės sulaukus. Jeigu nepavargome sušelpę Los Angeles profesorių, tai kodėl mes turėtume apleisti dar didesnės nelaimės ištiktą prof. Kairį? Mūsų visų šventa pareiga juo pasirūpinti. Ir neatidėliokime rytojui, nes tai gali užtrukti savaitėmis ir net mėnesiais.

Šia proga sveikinu mūsų gerbiamąjį prof. S. Kairį ir linkiu jam ištvermės.

PRANAS RIMKUS
Oakland, Cal.

Iš savo pusės dėkodami mūsų bendradarbiui Pranui Rimkui už auką prof. St. Kairiui, pranešame, kad ją persiuntėme tam tikslui įsteigtam fondui, kuriam vadovauja lietuvių visuomenei gerai žinomi veikėjai, K. Bielinis ir J. Pakalka. Prof. S. Kairiui remti fondo adresas: K. Bielinis, c/o Committee for Free Lithuania, 29 W. 57th St., New York 19, N. Y.

— Vien. Red.

•

Vincas Rastenis, kuris Amerikos ir Lietuvos nelaimei yra įsibrovęs kaip head of the Lithuanian Section of the Free Europe Press Division, — pirmosios bolševikų okupacijos Lietuvoje metu yra savo laisva valia stojęs bolševizmui talkon ir nukankinimui bei sunaikinimui rusų komunistinei žvalgybai žodžiu bei raštu išdavinėjo esminius Laisvosios Lietuvos valstybės valstybininkus bei patrijotus. Tai pats V. Rastenis yra pripažinęs prieš kurį laiką Darbininkui duotame pareiškime.

Prieš keletą metus V. Rastenis Committee of a Free Europe Lietuvos žurnale, išgyręs rusų kompartijos dabar okupuotoje Lietuvoje įvestuosius baudžiavinius kolchozus, pasisakė, jog rusų komunistų pagrobtoji Lietuvos ūkininkų žemė negalės būti grąžinta jų savininkams ir Lietuvai laisvę atgavus.

Dabar Dirvą redaguojąs Balys Gaidžiūnas pirmosios bolševikų okupacijos metu, vos tik Lietuvon įsibrovus Stalino raudonosios armijos gaujoms, — tuojau pats laisva valia pasisiūlė ir stojo okupantui dirbti kaip tarybinis agronomas ir talkininkavo smurtu grobiant Lietuvos ūkininkų žemes. Tai pats B. Gaidžiūnas yra plačiai aprašęs savo atsiminimuose: "Vieneri metai ir viena savaitė."

Taigi, ir V. Rastenis ir B. Gaidžiūnas turi ilgą savanoriško bolševikams talkininkavimo praeitį. Dėl to ir bolševizmo interesai juodu vis tebetraukia.

Štai B. Gaidžiūnas savo Dirvoje (Nr. 11, sausio 27) išspausdino platų V. Rastenio rašinį, jau būdingą ir antraštė — "Seni agentai laukia pavaduotojų," kuriame, tarp kita ko, su maloniu pasigardžiavimu perduodama Amerikos lietuviškai kalbančiųjų bolševikų šmeižto bei prasimanymų provokacinis šantažavimas apie Vienybę (seniausiąjį patrijotinį lietuvių laikraštį pasaulyje, dabar garbingai švenčiantį deimantinį jubiliejų) ir jos idealistą redaktorių bei leidėją Juozą Tysliavą (Lietuvos laisvės kovų savanorį kūrėją).

V. Rastenio bolševikišku pervapaliojimu, esą J. Tysliava su Vienybe "asmeniškai jau kalba už kultūrinį bendradarbiavimą" su Lietuvos okupantais bolševikais.

Ir senas bolševikų talkininkas V. Rastenis čia jau neištveria nepaleidęs savo paties bolševikiško provokacinio bei demagoginio "džiaugsmo".

"Gal kartais duodama pagrindo jiems taip tikėti?"

Taip, V. Rasteni, Jūs jau tikėjote ir anuomet, kai bolševikams sunaikinti išdavinėjote lietuvius. Aišku, bolševizmu tikėjo ir B. Gaidžiūnas, kai jis talkininkavo Stalino gaujoms plėšiant Lietuvos ūkininkus.

Tikėti bolševizmu Jūsų reikalas, tik didelė nelaimė, jog V. Rastenis yra klastingai įsibrovęs svarbiu bei esminiu pareigūnu pas amerikiečius kaip head of the Lithuanian Section of the Free Europe Press Division; — o buvusiam tarybiniam agronomui B. Gaidžiūnui naivūs tautininkai yra patikėję Dirvos redagavimą.

Nejaugi tik tokie lietuviai tesurasti būti amerikiečių politinio darbo tarnyboje ir Dirvos priekyje?

JONAS LEONAS
Cleveland, Ohio

•

Perskaitęs Vienybėje S. Narkėliūnaitės reportažą apie pavergtos Lietuvos ekskursantų viešėjimą Amerikoje, nusivyliau autorės pastabumu. Kada tie Kremliaus patikėtiniai mūsų korespondentei pasiūlė švęsti su jais Vilniuje, buvo gera proga pažymėti, kad Sibiran ištremti mūsų ir jų broliai lietuviai tokiu pasiūlymu tikrai su džiaugsmu pasinaudotų. Ekskursantai patys tokio linkėjimo nesurado, nes, matyt, bijojo savo "didžiojo brolio", turinčio gatavus bilietus į Sibirą visiems, kurie komunizmą pergerai supranta.

M. RUZGAITIS
Brooklyn, N. Y.

Daugiau laiškų 11 psl.

Kad niekam nekiltų abejonių...

Pranė Lapienė

Kodėl tu užkabinai Balfą? Ar priešinga jam pasidarei?

Esu klausiama ir barama. Dėl šito, manau, reikia viešai ir pasiaiškinti. Žinau, tarti kritikos žodį nėra saugu. Gal dėl to ir mūsų Juozas Bačiūnas, norėdamas pareikšti savo nuomonę dėl Vokietijoj esančios lietuvių gimnazijos, pirma gerai apsišarvavo. Tik gavęs sutvirtinimo žodį iš paties vyskupo Brizgio, jis išdrįso pasakyti, ką manąs. O manąs, kad toji gimnazija neužilgo prilipsianti liepto galą; geriau būtų ją likviduoti iki ji nesubankrutavusi; mokinius galima esą pasiųsti į vokiečių mokyklas, kur lietuviams jų išlaikyti nereiktų, o grynai lituanistikos pamokoms pasamdyti tinkamus mokytojus ir pamokyti juos privačiai, apgyvendintus bendrabutyje. Sako, jau dabar toje gimnazijoj dėstą trys vokiečiai mokytojai, mokiniai tarpusavyje dažniau kalba vokiškai, egzaminai laikomi vokiečių priežiūroj ir vokiečių kalboj. Parodo jis du lietuviukus nuveztus ten mokytis ir iš New Jersey valstybės. Matomai ten juos tėvai nusiuntė, visai nepagalvodami, kad ir ten salies kalba turi pirmenybę, kaip čia ir kitose šalyse. Tik Lietuvoje jaunimas, baigęs gimnazijas, moka geriau lietuvių kalbą, ne rusų. Ir čikagiškiai, besiruošią steigti sau lietuvišką gimnaziją, turėtų labai ir labai pagalvoti.

Miela aukoti, žinant kad tavo toji aukelė atiteks lietuviui jos reikalingam, kad nekils jokių abejonių. Pavyzdžiui, kartą aš gavau labai gerų vyriškų drabužių. Atvežė man juos Vienybės bendradarbis A. M. Augūnas besiruošiąs žiemomis gyventi tik Floridoj. Atvežė gražiai išvalęs, suglostęs. Prieš nuveždama juos į Balfą, aš švarkų kišenėse įdėjau po raštelį su aukotojo pavarde. Pagalvojus buvau, kad jam smagu bus gauti padėką, žinant juos atitekus lietuviams. Ir tikrai po kelių mėnesių atėjo laiškeliai, bet parašyti vokiečių kalba. Tada įsikalbinėjau, kad gal toji auka atiteko Klaipėdos lietuviams, bet dabar abejoju ir kitaip — gal jie atiteko jau lietuvių gimnaziją baigusiems jaunuoliams. . .

Jokiu būdu nemanykite mane esant nepalankią Balfui. Anaiptol! Aš gi pati buvau jo steigėjų skaičiuj. Tik man atrodo, kad dabar, sumažėjus šelpiamųjų skaičiuj kitose šalyse, mes turėtume kiek dėmesio kreipti ir į čia gyvenančius lietuvius. O juk pasitaiko, kad vargo ištiktas žmogus nežino kur besikreipti. Man patinka mano miestelio kai kurių organizacijų bei klubų nusistatymas. Gavę aukų prašymus jie sako: Pasidairykime čia pat ar nėra šelpiamųjų. Mūsų auka būtų didesnė, nes nieko nekainuotų ją įteikti."

Jei Balfas, būdamas registruotas tik kaip užsienyje šelpianti organizacija negalėtų savo šalpą plėsti, tai gal nesunku būtų įsteigti šalia jo "balfelį", kurio tikslas būtų padėti čia pat, iki žmogus, ištiktas nelaimės, susisiektų su valstybės labdaringomis organizacijomis. O juk tai nieko neturėtų stebinti, turint galvoje jau gyvuojantį grynai katalikų RELIGINĖS ŠALPOS KOMISIJĄ ir grynai tautininkų fondą Lietuvos Nepriklausomybės Talkoje, apie kurią jos pirmininkas rašo, kad "tikimasi netrukus galės būti atspausdinti ir LNT pažiūrų bei nusistatymų išdėstymas."

Taigi nusistatymai dar neišdėstyti, o tiems nusistatymams remti jau seniai aukos renkamos. Atrodo, kad nieko nėra perdaug mūsų išsiblaškiusioje tautoje.

LIETUVIAMS ABIEJOSE GELEŽINĖS UŽDANGOS PUSĖSE

Minėdami Vasario 16 keturiasdešimt trečiąją sukaktį, sveikiname Jus, kurie kenčiate rusiškojo komunistinio imperializmo okupaciją pavergtame krašte, ir Jus, kurie Tėvynės pasiilgę ir išblaškyti po visą pasaulį, tvirtai jaučiatės lietuviais esą, pasiryžę lietuviais išlikti patys ir išlaikyti tokiais savo jaunesnes ir pačias jaunąsias kartas, pasiryžę puoselėti meilę Lietuvai ir ryžtą išlaisvinti ją iš svetimųjų vergijos, prisiekę siekti savo Tautai laisvės ir Lietuvai tikros valstybinės nepriklausomybės.

Tų tikslų siekiant mes nesame palikti vieni. Jungtinės Amerikos Valstybės, Didžioji Britanija, Kanada, Australija, Filipinai ir kitos valstybės per savo atstovus Jungtinėse Tautose, kai ten pereitų metų pabaigoje buvo svarstomas kolonializmo klausimas, kėlė faktą, kad Lietuva, Latvia ir Estija yra Sovietų Sąjungos jėga užgrobtos, sulaužius tarptautinę teisę, pasižadėjimus ir sutartis, ir dabar laikomos kolonialiniai pavergtos. Buvo pareikšta, kad Sovietų Sąjunga turėtų joms laisvę grąžinti, jei nori įrodyti savo gerą valią teisėtumui ir pastoviai taikai pasaulyje įgyvendinti.

Atsakydamas į tai Chruščiovas Jungtinėse Tautose daužė į stalą kumščiu ir batu, tuo demonstruodamas, kad Sovietų Sąjunga nė nemano jos pavergtosioms tautoms laisvę grąžinti, mėgindamas visus įtikinti, kad tik Afrikos ar Azijos tautų kolonialinė priklausomybė yra pavergimas, bet Lietuvos ir kitų rytų Europos tautų sovietinis pavergimas yra "išlaisvinimas." Ir net daugiau: naujausias komunistinių partijų manifestas, paskelbtas Maskvoje 1960 m. gruodžio mėn. 5 dieną ir vėliau Chruščiovo kalba, paskelbta 1961 m. sausio mėn. 6 dieną, aiškiai pasako, kad komunizmas įžuliai siekia visą pasaulį užvaldyti ir kad tai įvyks artimiausioje ateityje arba, anot Chruščiovo, žmonijos dabartinės kartos anūkai jau gyvens viso pasaulio komunistinėje santvarkoje.

To pasiekti Chruščiovas tikisi ne karine jėga, bet koegzistencija, laisvąjį pasaulį užliūliuodamas, jo budrumą užmigdydamas, stiprindamas jame defetistines nuotaikas ir mintį, kad kito kelio nėrą: arba kapituliuoti prieš komunizmą arba žūti atominio sunaikinimo kataklizme.

Laisvajame pasaulyje visada buvo žmonių, kurie pasiduodavo defetistinėms nuotaikoms ir, vietoje kovoję su blogiu, prieš jį kapituliuodavo, tardami, kad tai darą taikai išsaugoti ar net žmonijai nuo sunaikinimo išgelbėti. Tokių nuotaikų įsivyravimas 1939 metais atidavė Europą Hitlerio ir nacių tėrorui, tokių nuotaikų skiepijimas šiandien gali įstumtį pasaulį į naują katastrofą.

Maskva pasiryžusi daryti viską Europoje (Berlynas ir Vokietija), Afrikoje (Kongo), Azijoje (Laos), Pietų Amerikoje (Kuba), pačiose Jungtinėse Tautose jas griaunant, kad tik keltų tarptautinę netvarką, didintų sumišimą laisvajame pasaulyje ir brandintų jame visuotinas defetizmo nuotaikas savo tikslams pasiekti.

Mūsų pačių lietuviškoje išeivijoje pradėjo atsirasti pavienių asmenų, kurie yra linkę bendrauti su Sovietų Sąjungos patikėtiniais lietuviškais kvislingais, vardan kultūrinių ir kitokių ryšių su lietuvių tauta okupuotame krašte. Jie vadina tai "tilto" statymų į Lietuvą.

Visi duomenys rodo, kad toks "tiltas" yra tik į vieną pusę: komunistinei propagandai gabenti į vakarus ir skleisti ją tautiškai, patriotiškai, idealistiškai nusistačiusios lietuvių išeivijos tarpe. Maskva ir jos lietuviškieji pakalikai siekia sunaikinti lietuviškoje išeivijoje pasipriešinimo komunizmui ir Maskvai dvasią.

Broliai ir Sesės lietuviai! Jei galima būtų pastatyti iš laisvojo pasaulio į Lietuvą tiltą, per kurį galėtume susisiekti laisvai su savo tauta, bet ne su Maskvos Lietuvai primestais komunistiniais prisilaižėliais, jei per tokį tiltą į Lietuvą galėtų keliauti laisva mintis, laisvas žodis ir tiesa ir šviesa, mes visi kaip vienas prie to tilto statybos prisidėtume. Bet kol tiltas yra statomas pagal komunistų iš anapus patiektus planus ir turi tarnauti tik jų tikslams, tai yra, mus tarp savęs kiršinti, skleisti mūsų tarpe defetizmą ir griauti Lietuvos laisvinimo darbus, esame priversti smerkti panašių "tiltų" statytojus ir visus tuos, kurie prie tokios "statybos" darbo prisideda.

Tvirtai tikime ir žinome, kad pasaulio grumtynėse tarp laisvės ir komunistinės tironijos pergalė bus laisvės pusėje. Gali Maskva žvanginti ginklais Afrikoje, Azijoje, Lotynų Amerikoje ar kuriuose kituose žemės kamuolio užkampiuose. Tatai neturi lemiančios reikšmės. Visų sprendimų raktas yra Vakarų Europos ir Jungtinių Amerikos Valstybių rankose. Vakarų Europa yra ryžtingai nusistačiusi nekapituliuoti prieš Maskvą, o naujasis JAV prezidentas John Fitzgerald Kennedy savo inauguracinėje kalboje prisiekė:

"Tegu žino kiekviena tauta, vistiek ar ji mums gero ar blogo linkėtų, kad mes mokėsime betkurią kainą, pakelsime betkuriuos sunkumus, sutiksime kęsti betkuriuos nedateklius, remsime kiekvieną draugą, priešinsimės kiekvienam priešui, kad patikrintume laisvės išsaugojimą ir jos klestėjimą."

Šiuos atsakingiausio šiandien pasaulyje valstybės vyro žodžius mes norime dėti pagrindan Lietuvos laisvinimo darbų išeivijoje ir lygiai pagrindan mūsų sesių ir brolių išsilaisvinimo vilčių pavergtoje Tėvynėje.

Kaip ilgai besitęstų naktis, rytas aušl

Susikaupę minime šviesų asminimą visų tų, kurie žuvo kovose dėl Lietuvos laisvės, visų tų, kurie kentėjo ar kenčia dėl jos kalėjimuose, sovietinėje tremtyje ar dar kaip kitaip dėl Lietuvos nukentėjo.

Reiškiame pagarbą visiems lietuviams, kurie išgarsino ar garsina Lietuvos ir Lietuvių tautos vardą per mokslą, menus, per tiesos skelbimą, per tautinį apaštalavimą.

Aukštai vertiname Lietuvos Diplomatinės ir Konsuliarinės Tarnybos, Amerikos Lietuvių Tarybos, Lietuvos Laisvės Komiteto, JAV, Kanados, Europos, Pietų Amerikos, Australijos kraštų ir Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybos, o taip pat visų kitų lietuviškų organizacijų bendradarbiavimą ir talką Lietuvos laisvinimo darbe, lėšų telkimą laisvinimo reikalams, tautinių ir kultūrinių darbų vykdymą, lietuvybės stiprinimą ir jaunesnėse kartose išlaikymą.

Didžiai branginame visos lietuvių visuomenės organizuotą ir pavienį dėjimąsi į Lietuvos laisvinimo veiklą sugestijomis, darbu, lėšomis, bet ypač tai, kad ji išlaiko šviesias viltis, kurias perduoda savo vaikams ir vaikaičiams, kad verta gyventi ir kovoti dėl gėrio, dėl žmogaus teisių, dėl tautų teisių, dėl žmonijos šviesesnės ateities, dėl lietuvių tautos teisių, dėl Lietuvos nepriklausomybės, dėl jos ateities šviesaus idealo laisvėje.

Broliai ir Sesės lietuviai abiejose geležinės uždangos pusėse! Kova už Lietuvos laisvę bus vedama iki laimėjimo.

Vyriausiojo Lietuvos
Išlaisvinimo Komiteto
Prezidiumas.

"PENKIŲ STULPŲ" ANGLIŠKOSIOS VERSIJOS PREMJERA CHICAGOJE

A. Landsbergio dramos "Penki Stulpai Turgaus Aikštėje" angliškosios versijos premjera įvyks Chicagoje, vasario 5 d., 2 val. p. p., Lake Shore Club auditorijoje (850 N. Lake Shore Drive). Veikalą stato Chicago Community Theatre, Inc., režisuoja Mr. Everett Clarke.

Chicago Community Theatre buvo įsteigtas 1957 metais. Steigėjų tikslas buvo suteikti Chicagos ir priemesčių gyventojams rinktinių amerikiečių bei verstinių dramos veikalų repertuarą. Iki šiolei CCT pastatymus aplankė virš 27,000 žiūrovų. Už pasitarnavimus miesto kultūriniam gyvenimui, Chicagos burmistras Daley suteikė CCT ypatingą pažymėjimą.

"Five Posts in the Market Place" režiserius Everett Clarke yra amerikiečių scenos veteranas, pastatęs eilę veikalų Bostone bei Chicagoje. Vėlesni "Five Posts" pastatymai numatomi vasario 12 ir 19 dienomis. Savo programoje, CCT apibudina "Five Posts", kaip "lyrišką tikėjimo, siekimo, drąsos ir meilės istoriją."

Nuotraukoje (apačioje): Viename pobūvyje, po prezidento inauguracijos Washingtone. Iš d. į k. A. J. Varnas, New Jersey gub. R. B. Meyner, kinų laikraštininkas C. L. Pang, J. W. Gibson, E. W. Adams ir kongresmano Anfuso sūnus.

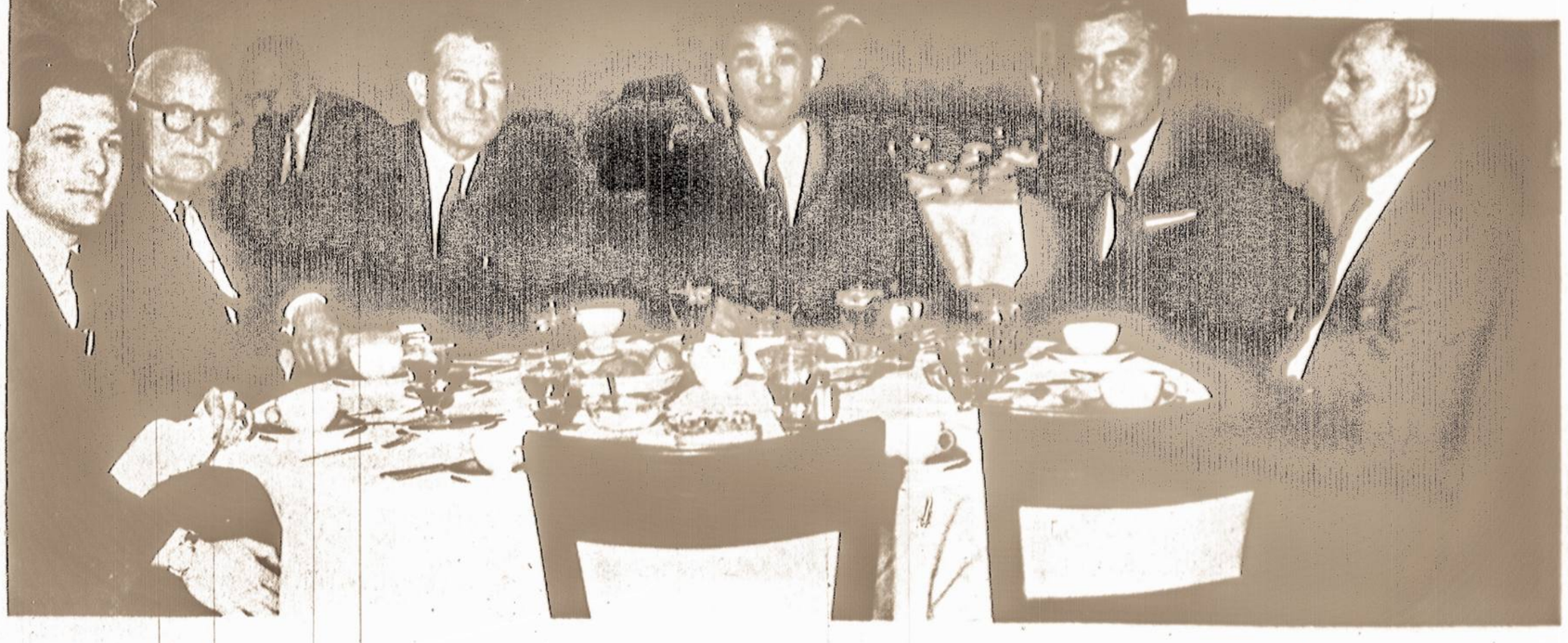

ADVOKATO D. NARGELEVIČIAUS ATSIMINIMAI

GRUODŽIO 17 PERVERSMO GENEZĖ

D. Nargelevičiūs

1926 m. gruodžio 17 dieną, apie 3 val. ryto, Lietuvos demokratinėje respublikoje įvyko politinis perversmas, nulėmęs tolimesnę lietuvių tautos politinio gyvenimo raidą.

Prieš aprašydamas to perversmo eigą, norėčiau skaitytojus supažindinti su jo geneze.

1926 m. pavasarį buvo pravesti rinkimai į III seimą. Turėjęs II seime daugumą krikščionių blokas (krikščionys demokratai, ūkininkų sąjunga ir darbo federacija) visai nesitikėdamas rinkimus pralaimėjo.

Naujam seime atsirado ir 4 tautininkai (A. Smetona, A. Voldemaras, kun. V. Mironas ir K. Šakenis), kurie ankstyvesniuose seimuose savo atstovų neturėjo.

III seimui susirinkus, prezidentas pavedė didžiausios frakcijos vadui, šį kartą valstiečių liaudininkų lyderiui Mykolui Sleževičiui, sudaryti ministerių kabinetą.

Ankstyvesniuose seimuose valstiečiai liaudininkai, jei ir dalyvavo vyriausybėse tai tik koalicijoje su krikščionių bloku. Šį kartą, turbūt laimėjimo apsvaiginti, jie atsisakė nuo senos taktikos ir sudarė koalicinę vyriausybę su socialdemokratais, kurie iki šiol vyriausybėje dalyvauti vengdavo.

Nauja koalicija

Šios koalicijos išdavoje M. Sleževičius sudarė tokio sąstato ministerių kabinetą: M. Sleževičius — ministeris pirmininkas, užsienio ir teisingumo ministeris; finansų ministeris — prof. A. Rimka (valst. liaud.); žemės ūkio ministeris —prof. J. Krikščiūnas (valst. liaud.); švietimo ministeris — prof. V. Čepinskis (socialdemokratas); vidaus reikalų ministeris — adv. V. Požėla (socialdemokratas), krašto apsaugos ministeris — pulk. J. Papečkys (valst.liaud.). Vyriausiojo štabo viršininku buvo paskirtas pulk. K. Škirpa (valst. liaud.) Susisiekimo ministerijai buvo paskirtas tik valdytojas, paštų ir telegrafo dep. direktorius inž. Tomaševičius, nepriklausąs jokiai partijai.

Iš kabineto sąstato jau matyti, kad jis buvo sunkiai sudarytas. Atsisakius kai kuriems atstovams užsienyje paimti užsienio reikalų ministerio portfelį ir nesusitarus dėl kandidato į teisingumo ministerius, M.Sleževičiui, be ministerio pirmininko pareigų, teko priimti dar ir užsienio bei teisingumo ministerių pareigas. Nesusitarus dėl susisiekimo ministerio, šias pareigas teko pavesti eiti valdininkui inž. Tomaševičiui (dvarininkui, toli gražu ne kairiųjų žmogui) valdytojo teisėmis, kas tarp kitko neabejotinai prieštarauja konstitucijai.

Vladas Požela, Lietuvos vidaus reikalų ministeris 1926 metais, neseniai miręs Australijoje.

Suprantama, kad ir prezidentu buvo išrinktas koalicijos kandidatas dr. K. Grinius. Tenka tačiau priminti, kad asmeniškai M. Sleževičius ir kaikurie kiti jo grupės veikėjai buvo iškėlę Kauno Miesto burmistro Jono Vileišio kandidatūrą, tačiau partijos taryba pasisakė už dr. K. Grinių.

Greitomis peržvelgęs kabineto sąstatą, kiekvienas objektyviai galvojąs žmogus turėtų pripažinti, kad jis buvo tinkamas, be priekaištų atskiriems jo nariams.

Visi ministeriai baigę aukštąjį mokslą, net 3 profesoriai. Tiesa, geležinis kancleris Bismarckas, visais požiūriais realus politikas, sužinojęs, kad į reichstagą išrinkti 28 profesoriai sušuko:

Achtundzwangzig Professoren,
Vaterland, du bist verloren!

Tačiau M. Sleževičiaus vyriausybėje 3 profesoriai, atrodė, atneš tik naudos. Juo labiau negalima padaryti priekaištų prezidento dr. K. Griniaus asmenybei. Tas žmogus buvo žinomas tik iš gerosios pusės. Jo kuklumui pabrėžti tektų pasakyti, kad jis, ir prezidentu būdamas, dažniau važinėjo "konke", negu valdiniu automobiliu.

Ir štai, šita vyriausybė buvo nuversta, dar neišaušus tai dienai, kurią vyriausybė, seimas ir visuomenė rengėsi iškilmingai paminėti tikrai tokio pagerbimo užsipelnusio dr. K. Griniaus 60 metų jubiliejų. Kodėl tai atsitiko?

Demagogijos pokštas

Be abejo M. Sleževičius, klausydamas Odesos universitete teisės filosofijos kursą, negalėjo negirdėti apie Macchiavelį ir jo divide et impera, tačiau, atsisėdęs ministerio pirmininko kedėn, apie jį užmiršo. Jam greitai pasisekė suplakti visą opoziciją krūvon.

Savo deklaracijoje naujas kabinetas pažadėjo įgyvendinti visas konstitucines laisves, kurias jo pirmtakūnai buvo suvaržę. Perskaitęs deklaraciją, M. Sleževičius iškrėtė tokį demagogijos pokštą, kurio iš jo niekas nesitikėjo. Jis perskaitė sąrašą asmenų, gavusių iš slapto ministerių kabineto fondo tam tikras sumas rinkiminei propagandai. Turiu paaiškinti, kad tos sumos buvo išmokėtos tautinių mažumų veikėjams ir jų laikraščiams, kad suskaldžius vieningą mažumų rinkiminį frontą. Rinkimų rezultatai parodė, kad toji priemonė pasiekė savo tikslą. Mažumų atstovų skaičius sumažėjo. Paprastai šitokios rūšies pakvitavimai, dalyvaujant valstybės kontrolieriui, yra sunaikinami. Šį kartą taip nebuvo padaryta, nes valstybės kontrolierius Zig-

(Nukelta į 7 psl.)

192 ILIUSTRUOTOJI LIETUVA Nr. 24

TREČIOJO SEIMO ATIDARYMAS (Š. M. VI. 2).

Po didelio bruzdėjimo, nepailstamo suinteresuotųjų darbo ir visokiaropios agitacijos, naujasai Seimas pagaliau susirenka. Suvažiuoja išrinktais būti pratę ir visai naujai išrinkti atstovai iš visų Lietuvos kampų dalyvauti tą iškilmingą svarbią dieną. Visi pasiruošę, visi kažko laukia. Ties Respublikos Prezidento ir Seimo rūmais stovi susikimšusi įvairiaplaukė žmonių minia ir giliai susidomėjusi žiūri pro išsirikiavusias tarp abiejų rūmų dvi kareivių eiles, pro kurias turi tuoj pravažiuoti Prezidentas atidaryti naująjį Seimą. Bet štai išmuša dvyliktą valandą, ir Prezidentas, eskortos lydimas, vyksta Seiman. Čia jis, pasveikinęs susirinkusius krašto atstovus, ilgoj kalboj išdėsto visus Lietuvos vargus ir laimėjimus, pabrėždamas tą didelį skirtumą tarp dabartinės Lietuvos ir tos, kuri siuntė savo atstovus į Steigiamąjį Seimą. Po Prezidento kalbos eita prie pirmojo Seimo žygio — išrinktas naujas Prezidiumas. Mūsų paveikslėliai: P. Respublikos Prezidentas atidaro Seimą (pirmasis). Naujas Seimo Prezidiumas: (iš kairės i dešinę) pirmasis Sekretorius p. R. Kinderis (vok.), pirmasis Vice-Pirmininkas, Inž. St. Kairys (s. d.), Seimo Pirmininkas, Dr. Jonas Staugaitis (v. l.) ir antrasis Vice-Pirmininkas, Dr. J. Steponavičius (kr. d.). Apatiniame pav. Seimo nariai (prieky), Valdž. ir Svet. Valst. atst. (kair.) ir kviestoji publika (gilumoj).

Perspausdinta iš 1926 m. birželio 12 d. Lietuvos dienraščio numerio priedo Iliustruotoji Lietuva.

LIETUVA KUNIGAIKŠČIO RADVILOS ŽEMĖLAPYJE

KĄ PATYS LIETUVIAI RAŠĖ APIE SAVE IR SAVO KRAŠTĄ 200 METŲ PRAĖJUS NUO VYTAUTO DIDŽIOJO MIRTIES

A. Gustaitis

Pirmas tiksliai išplanuotas Lietuvos žemėlapis išspausdintas 1613 metais Amsterdame Lietuvos Kanclerio, Kunigaikščio Mikalajaus Kristupo Radvilos (1549 — 1616) pastangomis, lėšomis, ruošto apie 25 metus. Žemėlapyje gana tiksliai sužymėtos vietovės, miestų, upių, miškų, pelkių ir kt. geografinė padėtis. Žemėlapis buvo išraižytas ant varinės lentos, atspausdinus kiekvienas egzempliorius atskirai išpaišytas nuostabiai geros rūšies dažais, puikiai išsilaikusiais.

Žemėlapis yra retas ir gal tik keli jo egz. yra lietuviuose. Apie jo pirmąją laidą žemėlapių specialistas plk. Juozas Andrius plačiai aprašė Lietuvos Archyve, bene 1934 m. Studija išleista atskiru leidiniu: Plk. ltn. Andrius: "1613 metų Lietuvos žemėlapis," 67 psl. bet už Lietuvos ribų to leidinio gal vienintelis egz. yra pas plk. J. Andrių. Prieš keletą metų Aidai beveik ištisai persispausdino studiją. Tačiau manydamas, kad šie laikraščio skaitytojams bus įdomus žemėlapyje paskelbtas Lietuvos aprašymas (žemėlapis paruoštas lotyniškai), čia iš to leidinio patiekiu atskiras vietas, bičiuliui J. Andriui mielai sutikus:

"Palankiam skaitytojui. Aprašant, uoliausiai kiek galėjom, šį Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos geografinį žemėlapį, reikia šį tą truputį priděti apie šalies sritis ir tų žmonių papročius. Kad geriausiai užkirstų kelią įvairių autorių raštams ir nuomonėms, kurie daug ką neteisingo apie šalį savo knygose pasakojo ir ką mes stengdamiesi tą viską aprašyti sužinojom, kad jų raštuose daug kas ne tik neatitinka tikrenybę, bet ne ir priešinga. Didžioji Lietuvos Kunigaikštija yra plačiausia ir garsiausia šalis ir žuvingais tvenkiniais ir ežerais, didelių ir garsių upių drėkinama, iš kurių ypatingai šios plukdomos: Chronon, kuris dabar Nemunu vadinamas, Rubon — dabar Dauguva vadinama, Borysthenes — paprastai Dnepru vadinamas, Būgas, Pripetė, Neris, Berėzina, Ščara, Šventoji, Nevėžis, Švisloščius, Slučia, Lania ir t. t. Kraštas turi labai daug gerų miškų, kurie labiausiai medžioklėje ir medaus gaminime duoda vaisių ir iš kurių gaminama medžiaga laivams, namams statyti ir anglys. Šita šalis lengvai iš visų pusių prieinama kelių tikrų ir nevaržomų, priešingai kitų autorių nuomonei, kurie sako, kad ji esanti prieinama tiktai žiemą, nes keleivis iš Lenkijos keliaudamas, kaip sakoma, nei kojų pėdų nesušlampa. Visokių rūšių javais derlingiausia ir jie visada gerai prinoksta ir tinkamą derlių duoda. To derliaus gausingumą gali paliudyti garsiausi uostai. Karaliaučius, Ryga, kurie javus, iš Lietuvos laivais atvežus, į užjūrio šalis eksportuoja. Dėl to dabar lietuviai didelę prekybą su kitomis tautomis veda, nes be visų rūšių javų: rugių, kviečių, miežių ir kitų, taip pat linų, kanapių, medžio anglių, smalos, taip pat laukinių žvėrių kailių ypač bebrų ir lapių ir daug kas kito eksportuojama. Nors aukso, sidabro ir vario kasyklų neturi, tačiau šių dalykų visada užtektinai turėjo ir turi ir ne daiktais ant daiktų, kaip kiti rašo, maino. Pinigus šita giminė lengvabūdiškai išleidžia, perkant įvairius kaspinus, skanėstus, gėrimus, auksu siūtus bei šilkinius skarmalus. Miestų, miestelių bei kaimų šioje valstybėje nelabai gausu. Iš jų pirmoje vietoje stovi Vilnius — šalies sostinė, didelis ir garsus miestas, aplinkui su priemiesčiais apimąs apie 2 vokiškas mylias, Neries ir Vilnelės upių santakoje gulįs. Iš jų toji, kuri miestui vardą davė, yra mažesnė, gi antroji didesnė ir plukdoma, nutekėjusi už Vilniaus 14 mylių susilieja prie Kauno su Nemunu. Pačiame mieste yra daug gražių pastatų, gražiai pastatytų, nes medinių namų šiuo laiku nedaug yra ir jie tiktai užkampiuose ir priemiesčiuose stovi. Pilis gi dvi turi, ne tiek stiprias, kiek gražias: viena, vadinamam Taurakalny, pastatyta dar pagonybės laikais ir dėl senumo jau iš dalies apgriuvusia, antrąją — slėnyje, kur Vilnelė įteka į Nerį, kurioje prabangiška katedra pastatyta ir Šv. Stanislovui pašvesta. Daug, be to, yra šiame mieste romėnų ir graikų apeigų bažnyčių su nemaža prabanga pastatytų, taip pat aukštais mokslais žydi jėzuitų kolegija. Rusijos metropolitas ten pat turi savo būstinę graikų apeigų bazilikoje, pašvestoje Šv. Panelei Marijai. Yra šioje Kunigaikštijoje ir kitų romėnų apeigų vyskupų, būtent, Žemaičių ir Jonavos, kuris yra taip pat ir Slucko. Yra taip pat ir graikų apeigų vyskupų, kuriuos liaudis paprastai vadina "vladikomis" ir kurie priklauso romėnų bažnyčios, kurios valdžiai pasidavė Brastoje 1596 metais, būtent: Polocko ir Pinsko. Šioje Kunigaikštijoje taip pat žydi dvi jėzuitų kolegijos, būtent Polocko, įsteigta Lenkijos karaliaus Stepono, daug kartų nugalėjusio Maskvą, ir Nesvyžius, to miesto kunigaikščio pastatyta. Taip pat nemažos reikšmės turi karališkieji miestai: Trakai, Kaunas, Gardinas, Brasta, Polockas, Minskas, Nogiliovas, Naugardukas ir kunigaikščių — Sluckas, Nesvyžius ir Biržai.

Lietuva 1913 metais kunigaikščio M. K. Radvilos žemėlapyje.

Atkreiptinas dėmesys į dviejų rūšių miestus: karališkuosius ir kunigaikštiškus. Toliau Lietuvos Kunigaikštis M. K. Radvila rašo:

"Didikai gi turi gražius rūmus ar pilis, išpuoštas visokiais užsienineniais papuošalais ir įvairiais rakandais apstatytas. Kai kurios pilys aprūpintos sienomis, pylimais ir daugeliu karišky pabūklų."

Toliau:

"Dabar prieikime prie dabartinių lietuvių papročių. Lietuvių giminė džiaugiasi daugybe laisvių ir yra linkusi prie mandagumo, draugiškumo, švelnumo, vaišingumo. Ne tiktai mielai priima nepažįstamus svečius, bet dargi juos kviečia, suteikia visokį prielankumą ir gera valia palydi. Kare labiau mėgsta raiti kariauti. Kare naudojasi veisliniais arkliais, o ne tais mažais ir menkais, kaip kažkas parašė, ir kurie tiktai namų darbams paskirti, nes turi puikiausias arklių kaimenes, surinktas iš Italijos, Vokietijos ir Turkijos. Tokių arklių kai kurie didikai nesigailėdami lėšų, turi labai daug. Įsivyraujant lenkų įtakai priversti dažnai kariauti, bet niekad patys nepuola ir kariauja tiktai kitų užpulti ir ne tik žiemą, kaip pasakoja svetimtaučiai istorikai nežinantieji šios šalies papročių. Lietuvis yra apsivilkęs gana puošniai ir naudojasi ne vienu tiktai drabužiu. Maistas yra gausus, jį papildo be galvijų, avių ir kitų penėtų gyvulių mėsos, dar žuvis, laukinių žvėrių mėsa, pridėjus įvairius valgio prieskonius. Gėrimas iš medaus ir vandens, sumaišytas su vyšnių sunka ir įvairiais kvapsniais, iki 100 ir daugiau metų išlaikytas, ypač didikų namuose, savo skoniu ir aromatu praneša žinomą Malvazijos vyną. Vyno gi vartojimas, anksčiau nebuvęs, dabar taip įsigalėjo, kad juomi net pati liaudis puotose naudojasi ir tokiu, kurį atveža vežimais iš vengrijos, Ispanijos, Prancūzijos ir nuo Reino veža laivais.

Iš aprašymų matome lietuvius buvus tikrai turtingus, didžiūnus, puikiai tvarkiusius vieną didžiausių, galingiausių, turtingiausių valstybių Europoje. Per šimtus metų įvairius Lietuvos priešai skleisdami piktai melagingas žinias apie Lietuvą yra suklaidinę net mūsų šviesuomenės nemažą dalį: lietuviai per prastai, per siaurai galvoja apie savo protėvių imperiją. Būkime verti senųjų lietuvių! Nedarykime jiems gėdos kalbėdami, rašydami apie Lietuvą, lietuvius!

Gruodžio 17...

(Atkelta is 6 psl.)

mas Starkus, reto padorumo ir tvirtų principų žmogus, norėdamas įrodyti opozicijai, dabar virtusiai pozicija, kad, jam būnant valstybės kontrolierium, slaptos kabineto lėšos nebuvo panaudotos valdančiųjų reikalams, tokiam pakvitavimų sunaikinimui pasipriešino. Šiuo savo veiksmu M. Sleževičius parodė, kaip lengvabūdiškai jis gali panaudoti valstybės paslaptis pigios demagogijos reikalams.

Pirmas naujo kabineto nutarimas buvo algų ministeriams sumažinimas. Ankstyvesnis seimas ministeriui pirmininkui nustatė 5,000 lt. mėn. algą, o kitiems ministeriams 2,500 ir visiems dar 50% gaunamo atlyginimo priedą reprezentacijos reikalams. Be to, kiekvienas ministeris, kiek laiko jis bebūtų ministeriu, pasitraukdamas dar gaudavo algą už tris mėnesius pirmyn. Be to, ministeriai turėjo teisę naudotis sekvestruotais butais, už kuriuos buvo mokama būtų komisijos nusatyta nuoma, paprastai labai maža. Mano žiniomis, mūsų ministeriai gaudavo iš visu naujai įsteigtų valstybių aukščiausią atlyginimą.

Kabinetas nubraukė 50% reprezentacijos ir trijų mėnesių "gratifikaciją" pasitraukiant. Ir ta proga buv. vyriausybei "gratifikacijos" jau neišmokėjo.

Santykiai su eklezija

Nors iki paskutiniojo seimo krikščionių blokas turėjo daugumą, konkordatas su Šv. Sostu nebuvo padarytas. Paskutiniam krikščionių bloko kabinetui bevaldant, prieta net prie to, kad Šv. Sosto atstovas monsinjoras Zechini buvo išsiųstas iš Lietuvos, palydint policijos valdininkui iki Joniškio! Šitas vyriausybės veiksmas sudaro tikrai liūdną lapą mūsų diplomatinių santykių su Šv. Sostu istorijoje. Kuriam laikui praslinkus, dar krikščionių blokui bevaldant, Šv. Sostas atsiuntė naują delegatą su specialiais įgaliojimais Lietuvos eklezinei provincijai sudaryti. Tuo delegatu buvo Peterburgo dvasinės akademijos pažiba ir vėliau Vilniaus arkivyskupas Jurgis Matulevičius. Tiems, kurie jo nepažinojo, tebūnie leista pasakyti, kad tai buvo tokia asmenybė, kuria kiekviena Europos tauta galėtų didžiuotis. (Jis netikėtai mirė 1926 m. dėl pavėluotos apendicito operacijos.)

Adv. Mykolas Šleževičius, buvęs Lietuvos Ministeris Pirmininkas.

Iki naujos eklezinės provincijos sudarymo Lietuva turėjo dvi diocezijas: Žemaičių — Kaune ir Seinų — Vilkaviškyje.

Arkivyskupas Matulevičius Lietuvos eklezinę provinciją išskirstė į 5 diocezijas: Kauno, Telšių, Panevėžio, Vilkaviškio ir Kaišiadorio. Tokiu būdu atsirado 3 naujos diocezijos ir buvo paskirti trys nauji vyskupai su kūrijom ir ketvirtas Vilkaviškio vyskupo pagelbininkas. Nors visa tai ir buvo paskutiniojo krikščionių demokratų bloko vyriausybės akceptuota. M. Sleževičiaus kabinetas nutarė naujai paskirtiems vyskupams ir jų kūrijoms algų nemokėti.

Ta proga tenka pastebėti, kad krikščionių blokas, norėdamas apsisaugoti nuo galimos obligatorinės (privalomos) civilinės registracijos, įrašė į konstitucija 85 str., pagal kurį turėjo būti įvesta fakultatyvinė civilinė registracija (tai yra, kas nori gali tuoktis pas kunigą, kas ne — civilinėje įstaigoje). Pasiremdama tuo konstitucijos paragrafu. M. Sleževičiaus vyriausybė įnešė į seimą metrikacijos įstatymo projektą.

Finansų ministerio A. Rimkos įsakymu kredito įstaigų revizija demonstratyviai pradėta nuo Ūkio Banko, kur buvo laikomi kūrijų ir dvasininkų pinigai.

Visuotinis nepasitenkinimas

Visi aprašytieji vyriausybės veiksmai buvo tiesiogiai ar netiesiogiai nukreipti prieš krikščionių bloką ir davė progos skelbti, kad jie yra nukreipti prieš visą katalikinę visuomenę.

Buvo paskelbta ir amnestija visiems politiniams ir tikybiniams nusikaltimams bei nusižengimams ir panaikinta karo būklė. Ją panaikinus, prasidėjo

Prof. Albinas Rimka, Lietuvos Finansų ministeris 1926 metais.

nuolatiniai susirinkimai ne tik salėse, bet ir atvirose vietose.

Nuolatines eisenas ir demonstracijas rengė ne tik dešinioji, bet ir kairoji opozicija (amnestuoti komunistai). Per vieną tokių demonstracijų veterinarijos gydytojui generolui Bulotai buvo numušta kepurė, kas davė progos opozicijos spaudai sukelti didelį triukšmą.

Įsikūrė daug profesinių sąjungų, suruošusių pramonės įmonėse ir stambesniuose ūkiuose streikus. Liberalinės švietimo ministerio profesoriaus Čepinskio politikos dėka įvairiose vietovėse įsisteigė apie 80 naujų lenkų mokyklų.

Tęsinys sekančiame numeryje

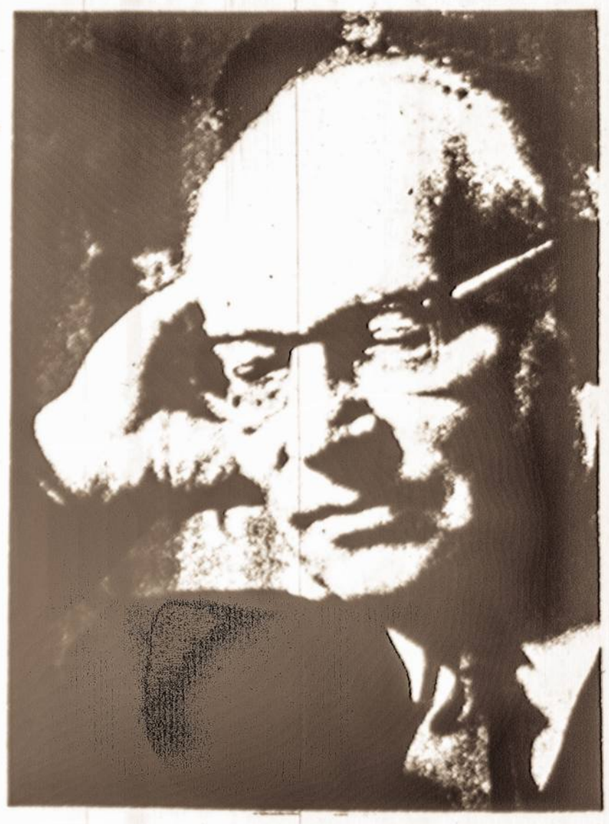

POETAS FAUSTAS KIRŠA, kuriam vasario 15 d. sukanka 70 metų. Šia proga Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba ruošia poetui pagerbti literatūros vakarą, kuris įvyks kovo 12 d., Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne. Be to, Bostono lietuvių organizacijų komitetas ruošia Fausto Kiršos 70 metų sukakčiai paminėti vakarą, kuris įvyksta šių metų vasario 11 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių Klubo salėje.

— Prezidentas Kennedy atšaukė prezidento Eisenhowerio potvarkį, liečiantį užjūriuose tarnaujančių Amerikos karių žmonų ir vaikų išlaikymo panaikinimą.

— Premjeras Chruščiovas priėmė Moroko karaliaus Mohammed V pakvietimą oficialiam vizitui, kuris numatomas pavasarį, kartu su kitomis jo kelionėmis po Afriką.

Man ne vistiek

Man ne vistiek, kurioj pašlaitėj skinsiu
Žibutės žiedą ir segsiu sagon.
Brangus man oras ir pilkoji žemė,
Kur daug žiemų jų laukiau ir vargau.

Man ne vistiek, kur šaltinėliai tryška
Ir sidabru nubėga tarp gėlių.
Vandens laše atspindi žemės veidas,
Gyvent galiu už šaltinius giliau.

Man ne vistiek, kur rugio varpos bręsta,
Kurių dirvonų vėjai šlauko juos.
Kur saulė žaidžia mano debesėliais,
Ten rugegėlė tėviškės laukuos.

Man ne vistiek, kurios kelionės vargas
Su dulkėm krenta ant pečių naštos.
Varge ir meilė pasakas pasako,
Kada eini namo nors lig aušros.

FAUSTAS KIRŠA

Erenburgas apie Lietuvą

Rašytojas Ilija Erenburgas, kurio 70 metų sukaktį minėjo ir Lietuvos komunistų spauda, kartą apie Lietuva taip atsiliepė: "Tyliai snaudė jos paprastučiai miestai. Rodėsi, kad negrįžtamai praėjo didvyriska istorija. Kas bendro tarp valstiečių, auginančių karves ir kiaules, ir senovės kovų didvyrių? Tačiau blogai pažinojo Lietuvos sielą tie, kas galvojo prisijaukinti šiuos tylius valstiečius. Lietuvis mėgsta patylėti, bet jo tyléjimas - tai geležis: jis tyli, bet jis nenusilenkia, jis nepasiduoda."

Tai tiesa. Lietuvis nepasiduoda niekam. Net rusams. Nekalbant jau apie vokiečius ir lenkus.

LIETUVIŲ SALOS SLAVŲ JŪROJE

Prieš 55 metus Peterburge, dabartiniame Leningrade, ėjęs LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS rašė, kad tais laikais Vytebsko gubernijoje buvę devyni lietuvių kaimai: Girnakaliai, Kedainiai, Buodžiai, Kalno Slabada, Pakalnės Slabada, Alkauka, Pivialiai, Kukučiai, Kurtiniai. Be to, trys vienasėdžiai: Kauliniai, Bučukai ir Zaikauka. LIETUVIU LAIKRAŠTIS tada stebėjosi, "kad tie lietuviai nors lietuviškai tebekalba, bet meldžiasi iš latviškų knygų, gieda bažnyčioje latviškai ir kad jiems kunigas lietuvis sako latviškus pamokslus."

Toliau laikraštyje rašoma, kad Mohilevo gubernijoje penkiose rusų katalikų parapijose rasta net 3,800 lietuvių ir kad "artesnėse lietuviams parapijose sakomi lietuviški pamokslai. Ten pat pažymėta, kad Mohilevo gubernijoje tada buvę 440 lietuviškų sodybų ir kad jiems "Chvaščevkos bažnyčioje sakomi lietuviški pamokslai." Beje, LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS dar pastebi, kad "Vytebsko gubernijoje latvių katalikų tarpe jau nuo 200 metų gyvena lietuviai."

Taip buvo šio šimtmečio pradžioje. Nepaslaptis, kad dar prieš antrąjį pasaulinį karą aplink Minską gyveno nemažas skaičius lietuvių, kuriems bolševikai leisdavo laikraštį, vardu Raudonasis Artojas. Kiek šiandien toje slavų jūroje yra dar nesutirpusių lietuvių, Lietuvos komunistų spaudoje neteko pastebėti.

Daugelis tų lietuvių, gyvenusių ar dar tebegyvenančių gudų, latgalų ir rusų žemėse, yra tiesioginiai kunigaikštinės Lietuvos kolonistų palikuonys, nes visi tie kraštai kadaise priklausė Lietuvos kunigaikščiams. Pats Vytebsko miesto pavadinimas turi lietuvių kalbos žodžio šaknį.. Taip pat Orša ir kiti vietovardžiai.

Šia proga verta pažymėti, kad velionis K. Pakštas buvo radęs senus rusų valdžios surinktus statistikos duomenis, kur dar praeito amžiaus viduryje gudų gyvenamuose plotuose į pietryčius nuo Gardino keletas tūkstančių gyventojų buvo užrašyti jotvingiais. Beje, kitame LIETUVIŲ LAIKRAŠČIO numeryje (8) St. Raila, remdamasis prof. A. Brucknerio spėjimais (Starozitna Litwa) jotvingių vardą kildina iš žodžio jietis — "Jetingas, jetimi ginkluotas"...

T.

Juozą Bataitį palaidojus

Sausio 23 d. palaidojom Huttenfeldo kapinėse su krikščioniškom ir lietuviškom apeigom didelį visuomenininką, buvusį PLB Vokietijos Krašto Tarybos narį, buvusį Vokietijos Krašto Valdybos pirmininką ir VLIKO narį advokatą Juozą Bataitį.

Jis buvo nepaprastai daug nusipelnęs lietuvių tautai, dirbo lietuvių Bendruomenės labui Vakarų Vokietijoje iki paskutinės dienos ir palaikė tamprius ryšius su Baltų Draugija bei Vokiečių — Lietuvių Sekcija. Bendradarbiaudamas su visais lietuviais laisvajame pasaulyje ir su svetimtaučiais, J. Bataitis savo tiesia laikysena, pavyzdingu būdu ir geru charakteriu įsigijo daug draugų. Tegu jo eitas kelias būna visiems lietuviams tremtyje pavyzdžiu, nes jis dirbo, aukavosi iki pat gyvenimo pabaigos savo mylimajai Tėvynei Lietuvai, kur traukė jo širdis, nes tenai paliko žmoną ir dukrelę. Jam neteko sugrįžti į gimtąjį kraštą, susitikti su savo mylimaisiais ir draugais Lietuvoje. Dabar jis ilsisi ramiai svetimame krašte prie lietuvių tremtinių kultūros židinio, Vasario 16 gimnazijos. Būdamas PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininku ir ilgamečiu nariu jis gimnazijos labui paaukavo dalį savo sveikatos.

Kaip laidojimo reikalais įgaliotinis dėkoju lietuviškoms organizacijoms, PLB Vokietijos Krašto Tarybos nariams, Krašto Tarybos nariams, Krašto Valdybai, jos pirmininkui kun. B. Liubinui, Lietuvos Diplomatijos Tarnybai jos kalbėtojui dr. Geručiui, Baltų Draugijos Centro Valdybai, Vokiečių — Lietuvių Sekcijai, Miunchene, PLB Huttenfeldo, Stuttgarto (kalbėtojui inž. L. Prosinskiui), Heidesheimo Apylinkių Valdyboms, Svetcingeno kuopos vyrams 8591 L. S. Engr. Co., jos vadui kapitonui J. Valiūnui, Kaiserslauterno kuopos vyrams 8593 L. S. Co., jos vadui kapitonui J. Venckui, Uhlerborno kuopos vyrams L. S. Co. 4204, jos vadui kapitonui J. Matulaičiui, Münster — prie Dieburgo kuopos vyrams L. S. Co. 2040, jos vadui kapitonui J. Daukniui ir ltn. V. Sutkui, fabrikantui J. Norkaičiui, evangelikų kunigui senj. A. Keleriui, lietuvių Vasario 16 gimnazijos direktoriui prof. dr. Groniui, mokytojams, visiems moksleiviams bei moksleivėms, draugams, vienminčiams, bendradarbiams, pažįstamiems išreiškusiems užuojautą žmonai ir dukrelei Lietuvoje.

Ypatingą padėką ir pagarbą reiškiu Vasario 16 gimnazijos katalikų kapelionui kun. dr. Navickui už mišias ir laidojimo apeigas, visiems už gėles bei vainikus, visiems atsilankiusiems bažnyčioje beleisenoje į kapines, visiems pareiškiusiems paskutinę pagarbą velioniui Juozui Bataičiui žodžiu, laiškais ir telegramomis.

Tebūna jam lengva svetima žemelė.

Fr. Skerys
PLB Vokietijos Krašto
Tarybos narys

TALENTŲ POPIETIS BOSTONE

S. Boston, Mass. — Vasario 5 d. Lietuvių Radijo Korp. rengia metinį Talentų Popietį ir "MISS LITHUANIA of N. E." balių su dovanomis geriausiems šokėjams. Taip pat dovanos trims geriausiai pasirodžiusiem talentams.

Prasidės 4 v. p. p. su spalvotais filmais iš praeitų metų pikniko ir t. t.

Dalyvaus Onos Ivaškienės Tautinių Šokių šokėjai ir kt. Vakare šokiai, grojant Smito orkestrui. Bus valgių ir gėrimų.

Įvyks naujoje So. Bostono Lietuvių Piliečių Klubo svetainej. Įžangos auka tiktai 1 dol.

Kviečia Steponas ir Valentinai Minkai, radijo programų vedėjai.

J. DUMČIUS, 228 Long Hill Rd., Waterbury 4, Conn., gamina labai gražius lietuviškus kryželius, vyčius, lietuviškas klėteles ir kitus medžio drožinius. Čia dedame vieną jo kūrybos pavyzdžių. J. Dumčius yra pensininkas ir šiais savo meniškais gaminiais papildo savo kuklias pajamas. Lietuviai, kurie butus mėgsta puošti tokiais dalykais, turėtų aplankyti J. Dumčių Waterbury.

VIENYBĖS
deimantinio jubiliejaus
Minėjimas - koncertas ir banketas
įvyksta 1961 m. balandžio 16 d.

Juliejinis Koncertas bus
BROOKLYN ACADEMY
OF MUSIC
3 val. p. p.

Jubiliejinis banketas bus
HOTEL GRANADA
Ashland Pl. ir Lafayette Ave.
7 val. vak.

Muzika

AR LIETUVIAI TIKRAI NEMĖGSTA INSTRUMENTALINĖS MUZIKOS?

Šiais 1961 metais svarstyti, ar lietuviams patinka ar nepatinka instrumentalinė muzika, atrodo, primityviška.

Visame pasaulyje per paskutinį dešimtmetį instrumentalinė muzika nuostabiai plačiai išsivystė dėka plokštelių, radijo ir televizijos. Be to nuėjus į koncertą bet kuriame didmiestyje, galima išgirsti orkestrus iš Londono, Maskvos, Amsterdamo, Paryžiaus, Varšuvos ir kitų pasaulio didmiesčių. O lietuvis, dar vis neapsisprendęs, nes šiuo klausimu dar tenka ir diskutuoti ir net pasiginčyti.

Vienybei paskelbus, kad jubiliejiniame koncerte dalyvaus ir simfoninis orkestras, vienas "kultūrininkas" paklausė o kam tas reikalinga, kodėl daryti tokias išlaidas, kada mūsų tautiečiai tų pastangų vistiek nesupras ir neįvertins...

Jeigu taip ištikrųjų yra, tai mes ne tik atsilikę nuo senovės lietuvių, bet toli gražu nespėjame ir su lietuviais gyvenančiais okupuotoje Lietuvoje.

Komp. V. Strolios 1936 m. išleistoje knygoje "Trumpa Muzikos Istorija" randame tokias pastabas apie instrumentalinę muziką senovės Lietuvoje:

"Iš kai kurių kronikininkų ir rašytojų raštų yra žinoma, kad istoriniais laikais Lietuvoje jau būta instrumentalinės muzikos mokyklų, orkestrų ir atskirų muzikantų. Pav., Kazimieras Jogailaitis (gim. 1492) Trakuose, turėjęs 80 žmonių orkestrą, o karaliaus Zigmanto Augusto laikais (1529 — 1572) Vilniuje prie pilies rūmų bususi išlaikoma gausinga muzikos mokykla. Lietuvos kunigaikščiai turėdavo didelius orkestrus, kuriuose dalyvaudavo net iki 100 žmonių. Lietuvos kultūros centre Vilniuje būdavę daug organizuotų orkestrų. Vilniaus vaivada Mikalojus Radvila į valstybinius suvažiavimus su savim imdavęs 100 muzikantų, brangiais azijatiškais rūbais pasipuošusių..."

Toliau, tame pačiame leidinyje, rašoma, kad ne tik Lietuvos bajorija, bet ir liaudis savo pramogose vartodavo tautinius liaudies muzikos instrumentus.

Kaip matome, senovės lietuviai anaiptol nebuvo atsilikę.

Nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje, kaip patirta iš prof. Žilevičiaus, organizavusio pirmuosius simfoninius koncertus Kaune, taip pat ir kitų mūsų muzikų, apie instrumentalinės muzikos vystymąsi susidaro kitoks vaizdas. Faktas, kad to laikotarpio metu nebuvo išleisti Gruodžio, Jakubėno, Kačinsko, Bacevičiaus ir kitų mūsų kompozitorių orkestro veikalai rodo, kad šia muzikos kūryba tikrai mažai buvo rūpinamasi. Nesinori tikėti, kad tik okupantui atsiradus Lietuvoje pažanga padaryta instrumentalinės muzikos srityje, nes šiuo metu jau ir Amerikoje galima gauti stambesniųjų veikalų išleistas partitūras, taip pat ir gana gerų orkestrų įgrotus lietuvių kompozitorių simfoninius kūrinius plokštelėse. Anąmet Lietuvos styginis kvartetas yra gastroliavęs ir po kitus kraštus, ko gero kada nors jo susilauksime ir Amerikoje, o konservatorijos, atrodo, perpildytos muzikos studentais.

Amerikos lietuviuose simfoniniai koncertai, tiesa, dar nėra taip gausiai lankomi, kaip kitos pramogos, bet ir šiuo atveju nemaža pažanga daroma. Instrumentaline muzika, kaip jau nekarta teko pastebėti, daugiausia domisi naujakurių vaikai užaugę Amerikoje, kaip ir čia gimusieji. Jeigu tuo būdu galima pritraukti mūsų jaunimą lankyti lietuviškus parengimus, tai koncertų programose ir reikia duoti, kas jiems geriau patinka.

Tokiu būdu Vienybė minėdama savo 75 m. sukaktį, tikrai ne be reikalo kviečia simfoninį orkestrą, kurį diriguoti pakviestas mūsų įžymusis kompozitorius Vladas Jakubėnas.

vt

V. Maželio nuotrauka

Kompozitorius Vladas Jakubėnas, kuris dalyvaus istoriniame Vienybės Deimantinio Jubiliejaus koncerte, įvykstančiame Brooklyn Academy of Music š. m. balandžio 16 d.

TARPTAUTINIO FESTIVALIO LAUREATAI

Lietuvos styginis kvartetas, laimėjęs tarptautinį konkursą Budapešte. Nuotraukoje Eugenijus Paulauskas, Kornelija Kalinauskaitė, Mykolas Senderovas ir Jurgis Fledzinskis vieno koncerto metu Vilniuje.

— Adlai Stevensonas, kaip New York Times pastebėjo, savo darbą Jungtinėse Tautose pradėjo nuo pasisveikinimo su Sovietų ambasadorium Valerianu Zorinu...

Hartfordo lietuviai

Pabaltiečių koncertas

Sausio 28 d. pabaltiečiai suruošė trečiąjį koncertą. Dalyvių buvo 200. Meninę dainų, muzikos ir baleto programą išpildė pabaltiečių — estų, latvių ir lietuvių — menininkai. Koncerto įspūdžiai geri tuo atžvilgiu, kad pabaltiečiai bendravo, kad jų kultūrinė veikla virto tradicija. Bet šis pabaltiečių koncertas buvo truputį silpnesnis už praeityje buvusius talento atžvilgiu. Tačiau tai nereiškia, kad pabaltiečiai neturi geresnių koncertinių jėgų. Esu nuomonės, kad koncerto rengėjai norėjo parodyti naujas jėgas, kitokio repertuaro turinį.

Meninę programą išpildė šie menininkai: estų solistė (soprano) Greta Barrot — Milk, piano solo Leonid Milk; latvių solistas (baritonas) ArijsKellijs ir lietuvaitė baleto šokėja Raščiūtė — Šerkšnienė. Pastaroji pasirodė pirmoji scenoje ir koncerto pabaigoje. Po koncerto prasidėjo antroji programos dalis — balius, pasilinksminimas. Kadangi meninė programa buvo ilgoka, tai mažai šokių mėgėjai turėjo progos pasisotinti šokiais.

Programą šiemet atidarė latvė p-nia L. Mazjanis, pasveikindama pabaltiečius ir svečius. Koncerto rengėjų komitetą sudarė šie asmenys: ponios L. Mazjanis, A. Ustjanauskienė, E. Miniukienė, M. Koiva, M. Šimkuvienė, J. Strazdienė, be to, Z. Strazdas, A. Ozols, M. Koiva, A. Hinnov ir J. Avens. Scenoje, greta Amerikos vėliavos, buvo ir pabaltiečių vėliavos. Žodžiu, koncertas buvo įspūdingas.

Salė (įtalų) nauja, deja, atrodė labiau į fabriko pastatą panaši, sienos paprastų plytų, nelygiai sudėtos, žemos lubos, o scena visai mažytė. Spėju, kad solistams buvo labai sunku šioje salėje ir scenoje pasireikšti vokališkai, jų balsas dingdavo ten, kur jie stovėjo. Bloga salės akustika. Ši salė koncertams vis netinka, bet šokiams vietos buvo pakankamai.

PUIKUS BENDRADARBIAVIMAS

Praeitais metais Hartfordo Liet. Bendruomenės Valdyba sumanė pakviesti latvius ir estus į kultūrinį bendradarbiavimą. LB Valdybos iniciatyva, trys pabaltiečių organizacijos, Hartfordo Liet. B-nė Estų Conn. Valst. Draugija ir Latvių Conn. Valst. S-ga, per savo atstovus pasiekė tikslo ir per paskutinius 3 metus nuoširdžiai bendradarbiauja, kasmet ruošdamos po koncertą ir balių, taip pat bendradarbiauja ir politinėje veikloje.

Hartfordo lietuvius pabaltiečių veikloje atstovauja Zigmas Strazdas. Jis, tarsi mūsų "ambasadorius", per tuos metus buvo pabaltiečių K-to pirmininkas. Pabaltiečiai politinėje veikloje bendradarbiauja ir su ukrainiečiais. Z. Strazdo vadovybės dėka, į pabaltiečių veiklą įsijungė ir ukrainiečiai. Tikimės, kad ateityje pabaltiečiai ir ukrainiečiai susilauks gerų kultūrinio bendradarbiavimo vaisių, nes šių tautų bendros veiklos pradžia jau gerai pasireiškė protesto ir demonstracijos prieš Nikitą Chruščiovą ruošime. Tas protestas ir demonstracija atkreipė ir amerikiečių visuomenės bei spaudos dėmesį.

Prieš metus laiko buvo suruoštas masinis susirinkimas, kur kalbėjo dr. Braun ir kongresmonas Sadlack. Žodžiu, šiuose tarptautiniuose veiksmuose lietuvių atstovas Z. S. Strazdas suvaidino svarbų vaidmenį.

— VMK

GENUINE Amber JEWELRY

GINTARAS
Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAICIAI

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Ivairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

ROCHESTERIO LIETUVIAI

Rochesterio miestas turi daugiau kaip 400,000 gyventojų. Čionai lietuviai yra išsibarstę įvairiose miesto dalyse. Dangumą jų priklauso šv. Jurgio parapijai. Bažnyčia nauja, nedidelė, jauki ir gan kukliai įrengta. Ją pastatė parapijiečiai, energingo, uolaus veikėjo kun. J. Bakšio rūpesčiu. Tai didelis nuopelnas kun. J. Bakšiui, nes jis ryžtingai rūpinosi ne tik lėšomis, bet ir visais kitais su bažnyčios statybos susijusiais reikalais. Buvusioj senoj bažnyčioj įrengta erdvi salė, kurioj telkiasi lietuvių visuomeninis ir kultūrinis gyvenimas. Čia pat veikia ir pradžios mokykla, kurią lanko tik lietuvių vaikai. Mokytojauja seselės prančiškietės.

Rochesterio Šv. Jurgio parapija žiemą.

Lietuvių kalbos mokymas buvo sustiprintas, kai į Rochesterį atvyko daugiau naujų ateivių. Buvusis klebonas J. Bakšys taip sutvarkė mokymą, kad kiekviename skyriuje į dieną būtų nemažiau kaip viena lietuvių kalbos pamoka mokoma. Vaikai baigę šią mokyklą išmokstą ganėtinai lietuviškai skaityti ir rašyti. To patvarkymo ir dabartinis klebonas F. Valiukas laikosi. Nors jis yra šiame krašte gimęs, tačiau lietuviškais reikalais sielojasi, remia juos ir visada, kur tik gali, padeda. Jis eina tuo lietuvišku keliu kaip ir jo pirmatakas kun. J. Bakšys. Jam talkininkauja kun. A. Račaitis.

•

Seniau čia, sakoma, kultūrinė veikla buvo kiek apsnudusi, bet kai į Rochesteri kun. J. Bakšys parsikvietė keletą šimtų iš Europos tremtinių, ta veikla žymiai pagyvėjo, sustiprėjo. Malonu konstatuoti, kad jaunesnieji ateiviai nepaskendę asmeniniuose reikaluose, suranda laiko ir noro dirbti lietuvišką kultūrinį darbą. Jie turi savo tarpe plačiai žinoma rašytoją J. Jankų, kuris irgi nėra užsidaręs, bet dažnai minėjimų proga pasirodo su savo kūryba.

•

Veiklus čia ir lietuvių radijo valandėlės klubas, kurio prieky yra energingas pirmininkas Puidokas. Dėka šios ryžtingos vadovybės rochesteriečiai lietuviai kiekvieną sekmadienį nuo 9.30 — 10 val. turi progos pasiklausyti radijo bangomis, lietuvišku dainų, muzikos, kalbų ir kitko. Jau antras dešimtmetis kai ši valandėlė veikia klubo išlaikomomis lėšomis. Nors Rochestery yra įvairių tautų mišinys, tačiau tik lietuviai ir italai savo gimtąja kalba radijo pusvalandžius turi.

P. PUIDOKAS
Radijo Klubo pirm.

•

Bažnytinis choras dėl dažno vargonininkų keitimosi kažkaip pakriko, tačiau lietuviškos dainos mėgėjai susibūrė į ALB skyriaus chorą, kuriam vadovauja Adomaitis. Dažnai daromos choro repeticijos ir aktyviai ruošiamasi Dainų Šventei Chicagoje.

•

Parapijos salėje šventadieniai po pamaldų visada galima nusipirkti lietuviškų knygų ir užsisakyti laikraščių. Šiam reikalui yra pasišventęs Sabaliauskas (Sabalis), kuris šventadienio poilsį praleidžia lietuviškos spaudos platinimui.

J. Mks

Nepatenkinti Enciklopedija

Daug yra nepatenkintų Lietuvių Enciklopedijos redakcijos neapdairumu. Esą, bevartant L. E. lapus daug pasigendama nusipelninusių žmonių aprašymų. Tačiau apie komunistus ir jų idėjų draugus ištisi puslapiai panigirikos prirašytai. Pavyzdžiui, kad ir apie komunistą R. Mizarą. Argi neužtekę būtų pažymėti, kad jis yra JAV lietuvių komunistas, gimęs tokiais metais? Ar komunistai savo enciklopedijoje būtų paminėję lietuvius veikėjus, ypač kovotojus prieš komunizmą? Tai kodėl lietuvis turi būti didesnis katalikas už popiežių?

Kodėl gi L. E. redaktoriai nesiteikė nė vienu žodžiu paminėti 1923 m. balandžio 23 d. lenkų žiaurausiai nukankintos ir išniekintos Veronikos Katelytės nuopelnų? Juk anuomet tuo įvykiu buvo sujaudinta ne tik visa lietuvių tauta, bet ir visas kultūringas pasaulis tokiu lenkų elgesiu buvo pasipiktinęs. O kai Katelytę laidojo Giedraičių kapinėse, tai žmonių minios suplaukė iš tolimiausių apylinkių. Kapuose kun. Giedrys, kuris visada buvo santūrus ir švelnus visiems, nebeiškentęs liepė atidaryti karstą ir jį pakelti taip, kad būtų matoma kankinė. Baigdamas jaudinančię kalbą, su ašaromis akyse pasakė:

"Tas kraujas šaukiasi dangaus keršto!"

Jos giminės ir apylinkių visuomenė pastatė jai paminklą iš akmenų. Tuos akmenis surinko iš vietos laukų, kuriuose kovodami mūsų kariai buvo juos aptaškę savo krauju. Paminklas buvo panašus į paminklą žuvusiems, esantį Karo muziejaus sodelyje.

Šį paminklą lankydavo ekskursijos ir dėdavo ant jo vainikus.

Bet L. E. apie šią didvyrę nė žodelio neparašė. Kodėl? Girdi, L. E. yra daug aprašymų apie jaunus "veikėjus" su saldžiais žodeliais. Ar kartais ateity nereikės tų puslapių plėšti iš L. E.

J. Mks.

Jurgis Klimkaitis, Vienybės skaitytojas Chicagoje, prekybininkas Brighton Park miesto dalyje, neseniai draugų tarpe minėjo savo gimtadienį. Ta proga dalyviai sudėjo 25 dolerius Vasario 16 gimnazijai. Klimkaitis yra kilęs iš Klaipėdos krašto.

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440
Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas' prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THE Arlington Restaurant
Tel TAylor 7-9842
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.
Ona ir Jonas Valaičiai

LIETUVIŲ AMERIKOS PILIEČIŲ KLUBAS
280 Union Avenue Brooklyn 11, N. Y.
BARAS IR RESTORANAS. Salės koncertams, šokiams ir kitokioms pramogoms.
Susirinkimai - nemokamai. Spaudos kioskas
KOSTAS VAITAITIS, Reikalų Vedėjas
Telefonas: EVergreen 4-9672

RAINBOW CORNER
BAR & LOUNGE
ALFRED A. CILCIUS
Savininkas
Salė susirinkimams, vestuvėms, krikštynoms ir kitokiems pobūviams.
Taip pat duodami polaidotuviniai pietūs.
106-01 Jamaica Ave.
Richmond Hill, N.Y.
Tel. VIrginia 6-9506

WHITE HORSE
Tavern
BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.
PRANAS BRUČAS
Savininkas
86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 6-9519

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras
Salė susirinkimams vestuvėms ir pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių LIETUVIŠKIEMS suėjimams nemokamai.
VACYS STEPONIS
Savininkas
40 East 26th St. New York City MU 3-2928

SENSATIONAL DISCOUNT SALE

Cypress Bedding & Mattress Co.
3427 FULTON ST.
BROOKLYN, N.Y.

Mums rašo:

Per tris Dirvos numerius Stasys Žymantas ilgais straipsniais, tarkuodamas V. Trumpą, Vienybę, Naujienas, ALTą ir kit., daug prirašė. Tačiau tebūna viskas atvirai išryškinta ligi galo! Stasys Gudas toje pačioje Dirvoje rašo: "Paklausykite Stasio Žymanto: Meskite klystkeles..."

Taigi, aprašyki, gerb. St. Žymantai, kaip Tamsta uoliai talkininkavai okupantui 1940—1941 Vilniuje.

Tada, Tamsta, be jokių mokslo darbų, o tik per okupanto malonę įsigijai mokslo laipsnį bei pasidarei visagaliu Vilniaus universiteto teisių fakulteto dekanu ir, pavergtosios Lietuvos skausmai bei komunizmo reikalui, išgujai iš profesūros K. Šalkauskį ir Feliksą Mackų.

Turėjai daug įžulios drąsos anuomet niekinti lietuvius patrijotus Vilniuje, St. Žymantai, tad išdryski dabar nors viename Dirvos numeryje aprašyti, kodėl taip elgeisi su jais...

Be to, gerb. St. Žymantai, aprašyk ir savo paties "veiklą" naciniams vokiečiams Lietuvą okupavus...

M. P. R.

Brooklyn, N. Y.

J. Bertašius, N. Remeikytė, prof. S. Dirmantas, dr. P. Grigaitis, J. Pėteraitis, inž. J. Jurkūnas, A. Kaulėnas, L. Prapuolenis, R. Skipitis, dr. K. Šidlauskas ir B. Vitkus Chicagoje sudarė Komitetą prof. St. Kairiui Remti.

MIRĖ ELZBIETA MELENIENĖ

Sausio 20 d. vienoje Bronxo ligoninėje mirė Elzbieta Melenienė, ilgametė Vienybės skaitytoja, platintoja ir uoli veikėja Lietuvių Demokratų Klube. Palaidota su bažnytinėmis apeigomis sausio 24 d. šv. Reimondo kapuose, greta vyro Kazimiero Meleno. Į kapus palydėjo dukterys, žentai, anūkai, giminės ir gražus draugų bei pažįstamų būrelis.

Elzbieta Elenčiūtė Melenienė buvo kilusi iš Utos kaimo, Senamiesčio valsčiaus, Panevėžio apskr. Į šią šalį atvyko jauna, tuojau ištekėjo ir čia, su Kazimieru Melenu sukūrė pavyzdingą šeimą, užaugino dvi dukteris, kurios taip pat jau seniai sukūrusios savo šeimos židinius. Velionė buvo labai malonaus būdo moteris, sąmoninga lietuvė patriotė, aktyvi New Yorko Aušros parapijos ir Bronxo Lietuvių Demokratų Klubo darbuotoja. Bet ypač buvo veikli Vienybės platintoja Bronxo lietuvių tarpe.

Giliame liūdesyje liko dukterys, Adelė Šlulkūnienė, Birutė Bukotienė, žentai ir keturi anūkai, kurių vienas, Šlulkūnukas, jau karo laivyno tarnyboje. Šia proga pažymėtina, kad jaunesnioji velionės duktė Birutė, dabartinė Bukotienė, savo laiku buvo išrinkta Vienybės dienraščio karalaite.

Elzbietos Melenienės asmenyje, Bronxo lietuviai neteko labai mielos moters ir darbščios veikėjos. Jos atminimas bus ilgai gyvas visų ją pažinojusių širdyse.

Ilsėkis ramiai, Elzbieta, laisvos Amerikos žemelėje.

JONAS KRUNKLYS

Remkite biznierius, kurie skelbiasi Vienybėje

ROBERT F. NARK
Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE
26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783
DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

Park Florist
Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas
80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 9-3112

BANGA TELEVISION
VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas
3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349
PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola aparatams. 40% nuolaidos Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi.
TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas, Darbo valandos kasdien iki 7 v. v. Penktadieniais iki 9 v. v.

1860 ŠVENČIAME ŠIMTAMETINĮ JUBILĖJŲ 1960
PASKUTINIU NUTARIMU IŠMOKAMI DIVIDENDAI **3 3/4 %** Į METUS
Dividendai apskaičiuojami metų ketvirčiais dviems metams ar daugiau (3½ % reguliaraus plius ¼% specialaus).
3 1/2% *per metus* *Reguliarus metu ketvirčio dividendas*
Nuo DEPOZITO DIENOS
Apskaičiuojama METŲ KETVIRČIAIS
Užeikite, rašykite ar telefonuokite bet kuriam mūsų skyriui
THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK
A MUTUAL BANK
"...kur jusų pinigai tarnauja tik JUMS!"
BROOKLYN, NEW YORK
Eastern Parkway Office: 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. Nuo pirm. iki penktadienio 9 v. r. - 3 v. p. p. Pirm. vak. nuo 5 - 8 v. v. PResident 3-7000
Broadway Office: 135 Broadway at Bedford Avenue Nuo antrad. iki penkt. 9 v. r. - 3 v. p. p. Pirm. nuo 9 v. r. - 7 v. v. STagg 2-6676
Member Federal Deposit Insurance Corporation

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS
JOHN ORMAN AGENCY
110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Albert F. Peters (Petrauskas)
Park Hill Realty
Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.
84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.
TELEFONAS: VIrginia 3-1477

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ
Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą
Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.
Telephone: TWining 4-8087

BARAS IR RESTORANAS
Julius Daugmaudis, Sav.
Stiklinis baras, viena gražiausių užeigų
273 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9533

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
86th Ave. kampas Jamaica Ave. Telefonas: Virginia 6-9683

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA
231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME
RADZEVIČIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y
Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Dr. H. Montvilienė sausio 24 - 26 lankėsi Washingtone. Ta proga dr. Montvilienė dalyvavo metiniame Amerikos Matematikų Draugijos suvažiavime. Be to, aplankė J. Tubelienę ir Kačinskų šeimą.

A. Ružancovas, buvęs Lietuvos kariuomenės majoras, kariuomenės centrinės bibliotekos viršininkas Kaune, keleto knygų autorius, dabartinis Lietuvių Bibliografinės Tarnybos vedėjas ir Knygų Lentynos redaktorius, Vienybės bendradarbis, neseniai minėjo 70 metų amžiaus sukaktį. A. Ružancovas yra gudų kilmės.

Birutės Novickienės straipsnyje, "Juozui Bataičiui mirus", įsibrovė pora klaidų: Vietoj gimęs 1894 m. spalio 1 turėjo būti - 1894 m. spalio 17 d. Be to, vietoj "buvo jos pirmininkas", turėjo būti jos pirmūnas.

J. Narūnė (Janina Pakštienė) pasirodė su antruoju, papildytu savo poezijos rinkiniu "Jaunieji Diegeliai", skiriamu vaikams. Išleido Lietuvių knygos Klubas.

Kun. N. Pakalnis, Apreiškimo parapijos klebonas, skaitys invokaciją New Yorko Lietuvių Tarybos ruošiamame Vasario 16 minėjime, vasario 19 d., Webster Hall, New Yorke.

J. Kvartūnas, Vienybės skaitytojas-veteranas, neseniai minėjęs 77 metų amžiaus sukaktį, šiomis dienomis grįžo iš Miami, Floridos, kur jis su žmona viešėjo pas sūnų, turintį restorano bizni.

Valentinas Vakauza, Vienybės skaitytojas, įžymus veikėjas Bostone, mirė sausio 24 d. Liko žmona Angelė, trys dukterys ir vienas sūnus. Velionis iš profesijos buvo mokytojas, į Ameriką atvyko 1948 m. Tebuvo 45 m. amžiaus. Užuojauta šeimai.

Adv. F. P. Galinaitis, A. Rugys, J. Trečiokienė, P. Vėlyvis, A. Vitkauskas, L. Morkūnas, inž. Vl. Dilis sudaro naująją New Jersey Lietuvių Tarybą. Kontrolės Komisija: Dr. P. C. Young-Jankauskas, Iz. Dilienė ir J. Kralikauskas.

Leonas Knopfmileris turėjo būti pažymėtas po trimis neseniai Vienybėje tilpusiomis nuotraukomis iš paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės atidarymo Chicagoje. Per neapdairumą buvo pažymėta fotografo Noreikos pavardė. Atsiprašome.

Inž. Vladas Dilis praneša, kad Vasario 16 sukakties minėjimas įvyksta vasario 12 d., 2 v. p. p. LCC salėje, 6 Davis Ave., Kearny, N. J. Programoje: gubernatorius Meyner, senatorius Williams, kongresmanas Rodino, adv. K. Paulis, solistė L. Juodytė ir kiti.

Jonas Leonas, mūsų bendradarbis Clevelande, šią savaitę lankėsi New Yorke.

J. Mikuckis, poetas, vyksta į Bostoną dalyvauti poeto Fausto Kiršos 70 metų sukakties minėjime. Grįždamas atgal į Baltimorę, Mikuckis žadakeletui dienų sustoti New Yorke.

Plk. K. Grinius ir inž. A. Novickis su žmonomis palydėjo Juozą Bataitį į kapus (Vokietijoje) pasiųsdami gėlių vainiką su įrašu: "Brangiam mūsų jaunystės draugui Juozui".

Jokūbas J. Stukas, Lietuvos Atsiminimų radijo direktorius, po poros savaičių atostogų, kurias jis kartu su tėvais praleido Floridoje, grįžo į namus.

New Jersey gubernatorius Robert B. Meyner (kairėje) su adv. Andrium Salvest (Silvestravičium) kurį jis šiomis dienomis paskyrė teisėju. Adv. A. Salvest yra įžymus veikėjas, ne vien tik lietuvių visuomenėje — iki šiol buvęs New Jersey Lietuvių Tarybos pirmininkas, bet taip pat demokratų partijoje ir, aplamai, Amerikos politikoje. Gimęs, augęs ir mokslus ėjęs šioje šalyje, adv. A. Salvest taip pat laisvai kalba savo gimtąja kalba ir yra žinomas kalbėtojas tiek lietuvių, tiek amerikiečių visuomenėje. New Jersey lietuviai, kurių tarpe adv. A. Salvest naudojasi dideliu populiarumu, labai džiaugiasi ir didžiuojasi šiuo gubernatoriaus Meynerio sprendimu paskirti jų tautietį tokioms garbingoms teisėjo pareigoms.

ANTANAS SMETONA, jaunas, bet jau plačiai žinomas kaip didelio talento pianistas, dalyvaus New Yorko Lietuvių Tarybos ruošiamame Vasario 16 sukakties minėjimo programoje, vasario 19 d., Webster Hall, New Yorke. Be to, pianistas Smetona skambins Brahmso piano koncertą Vienybės deimantinio jubiliejaus koncerte, balandžio 16 d.

Adv. Z. Šalnienė, žinoma Bostono veikėja, netrukus išvyksta trims savaitėms atostogų į Virginijos salas.

MIRĖ

Amelia Ambrozaitienė, gyvenusi 883 Hart St. Brooklyne, mirė sausio 27 d. Palaidota iš Apreiškimo parapijos bažnyčios į šv. Jono kapus. Liko vyras Mačislovas. Laidojo S. Aromiskis.

Morta Nečiunskienė, gyvenusi 319 S. 4th St. Brooklyne, mirė sausio 27 d. Palaidota iš Apreiškimo parapijos bažnyčios į Trejybės kapus. Laidojo S. Aromiskis.

Stasiui Santvarui ir Juliui Gaideliui, poetui ir kompozitoriui, pagerbti sausio 29 d. ALTS skyrius Bostone surengė pagerbimą. Vakarui vadovavo A. Matjoška. Apie garbės svečius kalbėjo Pranas Lembertas ir Izidorius Vasyliūnas.

Woodhavene parduodamas gražus dviejų šeimų mūrinis namas, pusiau atskirai statytas, gazo šiluma, vėdinimo įtaisymai, moderniškai įrengtas. Kaina: $20,500. Kreiptis Park Hill Realty, 84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y. Tel. VI 3-1477.

Woodhavene išnuomojama moderniškai įrengta maisto krautuvė (bučernė ir grosernė) su visais moderniškais įtaisymais. Mėnesinė nuoma: $100. Kreiptis: Park Hill Realty, 84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y. Telefonas: VI 3-1477.

ZARASIEČIUI

Mikui Klimui,

JO ŽMONAI MIRUS,

REIŠKIA NUOŠIRDŽIĄ UŽUOJAUTĄ

ZARASIEČIŲ RYŠIAMS PALAIKYTI KOMITETAS

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian newspaper, established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Juozas Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn 7 N. Y. Tel. AP 7-7257. Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: $7.00 for one year. Advertising rates on application.

Ieškomi

Bertašius, Juozas, Juozo sūnus.

Cigleris, Bronius, Karolio sūnus, gimęs 1917 m.

Degutienė — Mikužaitė, Konstancija.

Gelčys, Jurgis, Antano sūnus, gimęs 1922 m., Pacūnų km.

Giedraitienė — Milkovaitytė, Morta, jos seserys Emma ir Anelė Steponauskienė, ir brolis Milkovaitis, Adomas.

Golombik — Spetylaitė, Danutė, buvusi Belgijoje.

Jakučiūnas, Julijonas, Jakučiūnienė, Veronika, ir sūnūs Alfonsas ir Leonas

Mickevičius, Boleslovas ir Vladislovas, Kazimiero sūnūs, iš Krakių.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:

Consulate General of Lithuania, 41 W. 82nd St., New York 24, N. Y.

Aukokite Tautos Fondui

Mūsų tėvynė Lietuva ir šiandien šventai tiki, kad laisvasis pasaulis, matydamas pavojų ir savo laisvei, padės mums kovoje prieš pavergėją — Sovietų Sąjungą iki atgausime išplėštą laisvę ir nepriklausomybę.

Šiandien tautų apsisprendimo klausimas yra labai gyvas ir aktualus. Mes matome vieną po kitos besikuriančias valstybes Afrikoje, kur tautos dar mažai paliestos civilizacijos ir valstybiniam gyvenimui menkai pribrendusios. Dar neseniai Jungt. Tautų forume Nikita Chruščiovas histeriškai šaukė, kad būtų užbaigta kolonializmas. Bet jis tą taikė kitiems, o ne sau. Tačiau jis pakankamai vaizdžiai parodė laisvajam pasauliui, kad neturi pamiršti naujausio ir žiauriausio kolonializmo Europoje, kurį įvykdė Sovietų Sąjunga.

Laisvojo pasaulio lietuviams kovoje prieš tėvynės pavergėją vadovauja Vlikas. Jo tikslas — laisva Lietuva, o kovos būdai labai sunkūs, svarbūs ir sudėtingi. Sekmingesnei kovai vesti yra reikalingi ir pinigai, kurių didžiausia dalis eina šioms kovos priemonėms palaikyti:

Vlikas naudojasi žinių perdavimu į pavergtą tėvynę lietuviškai per Romos, Madrido ir Vatikano radiofonus. Okupantas labai bijo tiesos žodžio iš laisvojo pasaulio ir įvairiais būdais prieš siuntimą kovoja. Tačiau nei grasinimai nei bausmės lietuvio nuo žinių gaudymo neatbaido. Reiškia, okupantas nėra nei taip galingas nei saugus, nes dreba dėl prasiveržimo tiesos žodžio gimtąja kalba — lietuviškai. Paskiausios žinios patvirtina, kaip per minėtas radijo stotis žinių siuntimas lietuviškai yra gėdžiai klausomas ir nepaprastai vertinamas.

Vlikas informacijos tikslu leidžia Eltos biuletenius lietuvių, anglų, vokiečių ir italų kalbomis. Tie biuleteniai yra siunčiami svetimų kraštų politikams, žurnalistams, mokslininkams, visuomenininkams, spaudai ir kt. Tie biuleteniai yra svarbūs, labai vertinami ir daug prisideda prie laisvinimo kovos.

Vlikas išlaiko radijo sekimo stotį, kurios pagalba sužinome kiekvieną svarbesnį įvykį pavergtoje Lietuvoje. Tomis žiniomis ne tik mes pasinaudojame, galėdami skubiausiai atsakyti į pavergėjo melus, bet ir mums draugingų kraštų svarbios institucijos bei įtakingi asmenys. Ši mūsų kovos priemonė yra irgi labai efektinga ir taikli.

Vlikas kovai už tėvynės laisvę pinigų iš svetur negauna. Tik laisvajame pasaulyje gyvenąs lietuvis savo dosnumu turi tuos pinigus sukelti.

Tautos Fondas, kaipo Vliko padalinys, rūpinasi sukelti lėšas, kad kova už laisvę būtų tęsiama ir stiprinama. Todėl ir šiais metais Tautos Fondas laukia Jūsų aukos, karštai tikėdamas, kad laisvėje gyvenąs lietuvis dar nepalūžęs ir tęs kovą už brangios tėvynės laisvę iki išauš jai laisvės rytojus.

TAUTOS FONDO VALDYBA

Aukas siųsti:
Lithuanian National Fund
233 Broadway, Room 3012
New York 6, N. Y.